

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ

**ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

FACULTY OF CHEMISTRY

INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

EVAKUACE OBYVATELSTVA PŘI MU, PŘIPRAVENOST OBČANA K NOUZOVÉMU PŘEŽITÍ

EVACUATION OF PERSONS DURING ESS, PREPAREDNESS OF CITIZEN TO SURVIVAL

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

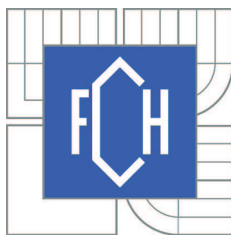
LUBOMÍR WINOGRODZKI

VEDOUcí PRÁCE

SUPERVISOR

MGR. LIBOR KIRSCH

BRNO 2010

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce:	FCH-BAK0526/2009	Akademický rok: 2009/2010
Ústav:	Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí	
Student(ka):	Lubomír Winogrodzki	
Studijní program:	Ochrana obyvatelstva (B2825)	
Studijní obor:	Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)	
Vedoucí práce	Mgr. Libor Kirsch	
Konzultanti:	Ing. Otakar Jiří Mika, CSc.	

Název bakalářské práce:

Evakuace obyvatelstva při MU, připravenost občana k nouzovému přežití

Zadání bakalářské práce:

Vypracovat odborné pojednání na zadané téma. V práci uvést vlastní názory a stanoviska a podle zadání vypracovat vlastní zdůvodněné návrhy k zlepšení současného stavu ve zkoumané problematice.

Termín odevzdání bakalářské práce: 28.5.2010

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Lubomír Winogrodzki
Student(ka)

Mgr. Libor Kirsch
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 1.12.2009

prof. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Tématem mé bakalářské práce je „Evakuace obyvatelstva při mimořádných událostech, připravenost občana k nouzovému přežití“. V mé práci jsem průběžně charakterizoval současný stav ve zkoumané oblasti na základě informací, jež jsem čerpal z odborné literatury, internetových odkazů a následně i z pohledu příslušníka HZS s uvedením osobních zkušeností ze své záchranářské praxe. V první části bakalářské práce se zabývám v základních rysech historií Ochrany obyvatelstva před mimořádnými událostmi s aspekty vztahujícími se k evakuaci a nouzovému přežití. Následně uvádím legislativní vymezení, zákony a nařízení, jež se týkají dané problematiky a pokouším se o analýzu současného stavu. V kapitole o mimořádných událostech jsem nastínil možná ohrožení obyvatel v České republice při nichž je zapotřebí evakuovat obyvatelstvo a uvedl konkrétní příklady těchto potenciálních událostí. Dále uvádím popis činností a povinností správních orgánů a Integrovaného záchranného systému, jako hlavních subjektů odpovědných za evakuaci a nouzové přežití obyvatelstva. Ve druhé části mé práce jsem shrnul v nejdůležitějších bodech veškeré náležitosti týkající se evakuace, jejího zabezpečení, způsoby realizace, problematiku nouzového přežití a uvedl vlastní postřehy včetně doporučení občanům. V praktické části jsem pak uvedl a zhodnotil výsledky miniankety aplikované na vzorku obyvatelstva v místě mého bydliště. V uvedeném průzkumu jsem prověřoval základní znalosti občanů, týkající se tematiky mé bakalářské práce. Závěrem jsem zpracoval návrh evakuačního zavadla dle vlastních úvah a představ.

ABSTRACT

The subject of my bachelor thesis is „Evacuation of Person during ESs, Preparedness of Citizens to Survival“. In my thesis I characterize the present state in the described area. I used informations from the special literature and websites and then from my practical experience from my profession of rescuer. In the first part of my bachelor thesis I am engaged in basical items of history of Citizen Protection from Emergency Situations with details concerning the evacuation and emergency survival. Then I mention legislative regulation, laws and instructions connected with this problem and I try to bring analysis of the present state. In the chapter Emergency Situations I mention possible exposures of citizens in the Czech Republic, in which the evacuation is needed and I indicate the particular examples of these situations. Thereinafter I describe the activities and duties of authorities and Integrated Emergency System as the main subjects responsible for the evacuation and emergency survival of citizens. In the second part of my bachelor thesis I give a summary of the evacuation in the most important points: its provision, the ways of realization, problems of emergency survival. I mention my own ideas including recommendations of citizens. In the practical part I value the results of survey applied on the small specimen of citizens in my place of living. In the survey I examine knowledge of citizens relating to the subject of my bachelor thesis. In the conclusion there is a suggestion of evacuative bag by my own conception.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana obyvatelstva, mimořádné události, evakuace obyvatelstva, evakuační zavazadlo, nouzové ubytování, informovanost občanů, připravenost občanů, nouzové přežití

KEYWORDS

protection of population, emergency situations, evacuation of citizens, evacuative bag, emergency accomodation, awareness of citizens, preparedness of citizens, emergency survival

WINOGRODZKI, L.: *Evakuace obyvatelstva při mimořádných událostech, nouzové přežití obyvatelstva*. Brno: Vysoké učení technické, Fakulta chemická, 2010. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Libor Kirsch.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citoval. Bakalářská práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího práce a děkana FCH VUT.

.....
podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji tímto svému vedoucímu panu Mgr. Liboru Kirschovi za cenné rady, připomínky a náměty při vytváření této bakalářské práce.

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. TEORETICKÁ ČÁST.....	9
2.1. Současný stav v řešené oblasti	9
2.1.1. Historicko právní východiska.....	10
2.2. Legislativní vymezení týkající se evakuace	12
2.3. Základní pojmy v oblasti evakuace a nouzového přežití	13
2.4. Potenciální mimořádné události	17
2.4.1. Analýza vzniku mimořádných událostí.....	17
2.4.2. Povodně	18
2.4.3. Požáry	19
2.4.4. Sesuvy půdy	20
2.4.5. Vichřice	20
2.4.6. Úniky nebezpečných chemických látek	22
2.4.6.1. Klasifikace nebezpečných chemických látek	22
2.4.6.2. Zásady chování obyvatelstva při havárii nebezpečných chemických látek	22
2.4.7. Teroristický útok	25
2.5. Evakuace	26
2.5.1. Oblast plánování evakuace.....	26
2.6. Informovanost občanů a jejich povinnosti v případě evakuace	29
2.7. Evakuační opatření	30
2.7.1. Zabezpečení evakuace	31
2.7.1.1 Odborné zabezpečení evakuace	32
2.7.2. Způsoby realizace evakuace	34
2.8. Evakuační zařízení	35
2.9. Dílčí závěr týkající se evakuace:	36
2.10. Nouzové přežití obyvatelstva	37
2.10.1. Nouzové a náhradní ubytování obyvatelstva	39
2.10.1.1. Kontejnerový automobil nouzového přežití – KANP	39
2.10.2. Osobní a rodinná preventivní příprava, doporučení občanům	40
2.10.3 Návrh evakuačního zavazadla	40
3. EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST	42
3.1. Průzkum informovanosti a připravenosti obyvatel	42

4. VÝSLEDKY A DISKUSE.....	47
4.1. Vyhodnocení ankety.....	47
5. ZÁVĚR.....	48
6. POUŽITÉ MATERIÁLY.....	50
7. PŘÍLOHOVÁ ČÁST.....	54

1. ÚVOD

Evakuace s nouzovým přežitím...dva pojmy, jež jsou spolu ve vzájemné symbióze a bytostně spolu souvisí. Provázejí lidstvo odpradáвна a možná byly zárukou jeho přežití více než si můžeme domýšlet. Již v mrtvém jazyce, jímž je dnes latina nazývána byl pro tento stav výraz EVACUATIO, neboli vyprázdnění, vyklizení. Vyklizení – opuštění místa, nebo prostoru ve kterém hrozilo lidem nebezpečí jakéhokoli druhu. Není důležité posuzovat, zda to byly obavy před nájezdníky, vojenskými akcemi, přírodními pohromami, požáry, epidemiemi, nebo se jejich území stalo zkrátka pro další přežití nehostinné. Podstatné je, že evakuace byla zřejmě posledním způsobem záchrany a poskytla danému společenství šanci k přežití.

Údělem lidstva bylo odpradáвна nejen společné soužití v podmínkách, jež mu poskytoval čas a prostor ve kterém se právě nacházelo, ale také společné úsilí a boj o zachování svého bytí. Byl to však zápas mnohdy nerovný a pro člověka ne vždy vítězný. Mezi takové nerovné soupeře se vždy řadily především přírodní síly proti nimž býval a ve většině případů zůstal člověk tvorem nicotným a bezbranným. Postupem času a s rozvojem technologií se však začal člověk před některými vrtochy životního prostředí bránit, víceméně úspěšně. Jak jistě víme, většina obyvatelstva naší planety již dávno nepatří k domorodým národům, jež ctí matku přírodu a žijí s ní v souladu. Z tohoto důvodu, díky vědeckotechnickému pokroku a rozvoji industrializace jsme se dostali do začarovaného kruhu. Následnou devastaci přírody vlivem honby za nerostným bohatstvím a bezohlednou průmyslovou výrobou nám tento takzvaný pokrok, který má člověku usnadnit život přináší množství nebezpečí a hrozeb. Zejména vlivem škodlivého působení průmyslu začíná docházet ke klimatickým výkyvům, pozvolným změnám životního prostředí a zvyšování počtu mimořádných událostí s negativním dopadem na člověka a přírodu. Jelikož doby kdy jsme poroučeli větru a dešti zmizely nenávratně v propadlišti dějin, nezbyvá nám dnes již nic jiného než důsledky našeho necitlivého přístupu k životnímu prostředí zmírňovat, nebo řešit vzniklé mimořádné události a zachraňovat ohrožené životy. Jedním z takovýchto život zachraňujících opatření je právě fenomén evakuace a nouzového přežití o kterém bych chtěl nyní pohovořit.

Téma evakuace a nouzového přežití obyvatelstva jsem si pro svoji bakalářskou práci zvolil proto, jelikož jako příslušník IZS jej pokládám za stěžejní v případě ochrany či záchrany obyvatel před následky mimořádných událostí.

Ve své práci se samozřejmě nepokouším a prakticky by to ani nebylo možné, obsáhnout komplexně do všech detailů celkovou problematiku evakuace a nouzového přežití obyvatelstva při mimořádných událostech. Po prostudování odborných materiálů jsem si vědom faktu, že na dané téma bylo již vydáno nespočetné množství prací a bylo by ode mne spíše rouhačstvím myslet si, že jsem schopen na několika málo stránkách obsáhnout to co fundovaní odborníci zpracovali ve stovkách publikací.

Cílem mé práce je především základní nastínění a prezentace evakuace a nouzového přežití jako stěžejní problematiky ve sféře ochrany obyvatelstva, zhodnocení jejího významu a důležitosti při záchranných opatřeních v případě mimořádných událostí a krizových stavů. Snažím se zde posoudit tuto problematiku, současný stav, uvést fakta, legislativní vymezení a teoreticky ověřit stav připravenosti občana k opatřením, která by od něho vyžadovala účast na evakuaci a nouzovém přežití. Osobně jsem toho názoru, že problém jemuž se budu ve své práci věnovat, časem ještě nabude na aktuálnosti. Bezpochyby již dnes není málo těch co se na vlastní kůži přesvědčili, že obligátní heslo „Kdo je připraven, není pak překvapen“..., většinou nebývá jen pouhou říkankou.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Současný stav v řešené oblasti

V dnešní době nás v našich zeměpisných podmínkách ohrožují mimo živelních pohrom mezi které patří především povodně, vichřice, sesuvy půdy, sněhové laviny také požáry, průmyslové havárie, dopravní nehody s únikem nebezpečných chemických látek a v krajním případě i nehody s únikem radiace. V rámci rozvoje celosvětové politické situace nemůžeme rovněž opomenout ani potenciální teroristické ohrožení. Všechny tyto výše zmíněné události mohou dospět do stádia, kdy jedinou možností záchrany obyvatelstva je profesionálně zorganizovaná a bezodkladně provedená evakuace s následným nouzovým přežitím postižených. Velice důležitým počinem je proto provádět především včasná preventivní opatření, která by těmto mimořádným událostem předcházela. V české republice byly proto pro tyto stavy přijaty příslušné zákony a vytvořeny instituce, jejímž úkolem je ochrana obyvatelstva a systém krizového řízení. Primární náplní jejich práce je plánování v rámci prevence mimořádných událostí i krizových stavů a jejich následné efektivní řešení. Základními institucemi jimž zákon ukládá za povinnost ochranu obyvatelstva jsou v naší republice především složky Integrovaného záchranného systému, zejména Hasičského záchranného sboru, Policie České republiky, Zdravotnické záchranné služby a orgány zabývající se krizovým řízením a havarijním plánováním.

Historickým mezníkem v úsilí o ochranu obyvatelstva a problematiku evakuace s následným nouzovým přežitím, bylo bezpochyby období po rozsáhlých povodních na Moravě v roce 1997. Po těchto vypjatých krizových stavech záchranné sbory pocítily nedostatečnou součinnost svých složek a počaly realizovat již dříve projektované plány na vytvoření koordinovaných postupů, jež vyvrcholily vytvořením nynější podoby Integrovaného záchranného systému.

Přes veškerou spoušť, kterou tyto záplavy způsobily můžeme konstatovat, že značně přispěly ke zlepšení situace, přehodnocení, aktualizaci protipovodňových plánů a také ke změnám při zabezpečování následných operativních činností. Zjistilo se se, že pokud nenastane kvalitní komunikace mezi zasahujícími jednotkami, bude pak velmi těžké rychle reagovat a účinně vytvářet prevenci v ohrožených oblastech.

V rámci zabezpečení evakuace se rovněž podnikají mnohá dílčí opatření, která jsou poté ve výsledku zárukou jejího účinného provedení. Patří mezi ně: plánování evakuace, odborné zabezpečení evakuace, vyrozumění evakuačních orgánů, vyrozumění kompetentních osob, realizování plánů evakuačních opatření, operativní řízení evakuace a důsledná školení s nácviky evakuačních činností, atp.

Veškerý soubor evakuačních činností a procesů je nyní vymezen zákony, které určují činnosti těchto složek v rámci České republiky. Především je to zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, dále vyhláška č. 380/2002 Sb., příprava a provádění úkolů ochrany obyvatelstva nařízené Ministerstvem vnitra České Republiky a zákon č. 239/2000 Sb., týkající se Integrovaného záchranného systému a změny některých zákonů. V neposlední řadě pak vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany a zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

Co se týče samotné definice pojmu evakuace zjistil jsem, že není dosud v **zákoně legislativě** jednoznačně vymezena. Žádný zákon ji totiž důsledně neformuluje a chybí její jasná a závazná definice v plném rozsahu v právním předpise. Nařízení a koncepce jak známo nejsou zákonné normy, tudíž této problematice schází takzvané právní zakotvení.

Jednoznačnější specifikace evakuace je uvedena pouze v **novele** zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Obecnou definici evakuace můžeme nalézt například konkrétně ve vyhlášce č. 380/2002 Sb., příprava a provádění úkolů ochrany obyvatelstva nařízené Ministerstvem vnitra ČR [1]. Výkladovém slovníku pojmů [2], nebo v odborné práci Evakuační plány velkých administrativních objektů [3]. Jak je zřejmé, žádná z těchto publikací nemůže suplovat zákonnou normu, tudíž je zde nasnadě aktuální výzva k řešení pro naše tvůrce zákonů.

Dalším námětem na diskusi by mohlo být také dilema, kdy vlastně můžeme hovořit o evakuaci jako takové a kdy prakticky již začíná záchrana postižených osob. Toto téma by se ale patrně výrazněji týkalo problematiky evakuace objektové v případě požáru, nebo spíše odborné polemiky na toto téma.

2.1.1. Historicko právní východiska

V této kapitole se pouze v základních rysech zmíním o vývoji ochrany obyvatelstva a nastíním souvislosti, které se týkají mé práce vzhledem k problematice evakuace a nouzového přežití. Období organizované ochrany obyvatelstva v českých a slovenských zemích bych rozdělil do těchto tří časových úseků, nebo historických vývojových etap.

Historická období ochrany obyvatelstva:

- období před 2. světovou válkou
- období od konce 2. světové války do roku 1990
- období od roku 1990 do současnosti

Předválečné období :

Problematikou evakuace se začala naše legislativa zabývat již od svého vzniku v roce 1935 v době před 2. světovou válkou, především ve vztahu k civilní protiletecké ochraně a to až do roku 1938. Problém evakuace a přežití byl koncipován především z pohledu ozbrojeného konfliktu, s tím spojeného vyklizení území předpokládaných vojenských akcí a přestěhování evakuovaného obyvatelstva do míst s náhradním ubytováním, stravováním a následnou péčí. Historický úsek existence ochrany obyvatelstva v demokratických podmínkách republiky Československé, skončil jejím zánikem a vznikem Protektorátu Čechy a Morava a Slovenského štátu. Veškeré objekty a materiál Civilní protiletecké obrany pak následně přešel do rukou Velkoněmecké říše, pod jurisdikci složek pořádkové policie a Luftschutzu, což byla složka zaměřená na ochranu proti leteckým útokům [4].

Poválečné období od roku 1945 :

Po roce 1945 se opatření k ochraně obyvatelstva před vzdušným napadením minimalizovala a od roku 1946 probíhala organizovaná likvidace protiletecké ochrany (odstraňování ochranných staveb, zařízení, zbytků původní organizační struktury apod.). Následně 13. července 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně, kde byly vymezeny základní prvky organizace civilní obrany, která byla věleněna do resortu ministerstva vnitra. Pevná organizační struktura byla tvořena vojenskou a nevojenskou částí. Dne 15. ledna 1958 bylo přijato Usnesení vlády Republiky Československé č. 49 o civilní obraně Republiky Československé s přílohou Směrnice o civilní obraně Republiky Československé na základě opatření proti zbraním hromadného ničení [4].

V souvislosti se změnou územně - administrativního uspořádání republiky a se změnou názvu státu byl 18. dubna 1961 přijat zákon č. 40 o obraně Československé socialistické republiky, který obsahuje příslušná ustanovení týkající se civilní obrany [5].

Koncepce ochrany obyvatel vyplývající z tehdejších nařízení se zaměřovala především na snížení ztrát na životech civilního obyvatelstva v důsledku jaderného napadení. Ochranné plánování se týkalo především evakuačních opatření v oblastech, nebo prostorách, kde byl předpoklad vojenského útoku jadernými zbraněmi.

Součástí opatření k nouzovému přežití obyvatelstva bylo následné zřizování úkrytů a výroba vybavení individuální protichemické ochrany obyvatel.

Po tomto období dne 1. ledna 1976 byla civilní obrana převedena z působnosti ministerstva vnitra do působnosti ministerstva obrany.

Hlavní koncepcí ochrany obyvatel v tomto období, vzhledem k tehdejší politické situaci bylo opět přežití obyvatel a evakuace, jenž byla řešená formou částečnou, nebo všeobecnou. Účelem tehdejšího plánování evakuace bylo dostat obyvatelstvo a výrobní prostředky (především strategického významu) mimo ohrožený prostor.

Evakuaci částečné ovšem podléhaly jen některé, upřesněné skupiny obyvatelstva a u všeobecné evakuace se nařízení uplatňovalo komplexně. Desetileté období v letech 1979 - 1989 bylo charakterizováno přechodem civilní obrany z resortu federálního ministerstva vnitra k resortu federálního ministerstva obrany, novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou právně legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v době míru.

Časový úsek 1990 -1993 se týkal činnosti Civilní obrany v podmínkách ČSFR, následně samostatné České republiky a odrážel množství reorganizací a legislativních změn, včetně změny názvu na Civilní ochranu a po přijetí nové legislativy v roce 2000 již hovoříme o Ochrane obyvatelstva [4].

Období od 1990 po současnost:

Po roce 1990 byla zahájena transformace civilní obrany s cílem vytvořit moderní spolehlivý systém ochrany obyvatelstva a 17. března 1993 přijala vláda České republiky Usnesení č. 126, jehož obsahem byla Opatření civilní ochrany České republiky [4].

V opatřeních je deklarováno, že do doby přijetí právní úpravy civilní obrany je nutno zachovat funkčnost systému v souladu s čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949, pojednávajícího o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

Dnem 31. prosinec 1993 byly zrušeny štáby civilní ochrany okresů a statutárních měst na základě Usnesení vlády České republiky ze dne 24. prosince 1993 čl. 660 a 1. ledna 1994 převzaly její kompetence okresní úřady (magistráty měst) [4].

Usnesením vlády České republiky č. 53 ze dne 20. ledna 1999 byl odsouhlasen převod výkonu státní správy ve věcech civilní obrany z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra, s účinností od 1. ledna 2000. [4]

Tímto datem vešla v platnost současná legislativa, která vymezuje problematiku ochrany obyvatelstva. Později na ni navazuje prováděcí předpis, jenž také zároveň řeší evakuaci obyvatelstva v konkrétních aspektech a činnostech. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, pak vymezil povinnosti k plnění úkolů civilní ochrany Hasičskému záchrannému sboru, vybraným ministerstvům, obcím, právníkům, podnikajícím a fyzickým osobám [5].

Vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., týkající se přípravy a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, jednotlivé úkoly blíže specifikuje. Mimo jiné již specifikuje úkoly evakuace a nouzového přežití obyvatel v mírových podmínkách jako pomoc občanům postižených mimořádnou událostí [6].

Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva ve znění pozdějších předpisů, vymezuje náhrady poskytované Hasičským záchranným sborem v rámci krajů právníkům a podnikajícím fyzickým osobám na ochranu obyvatelstva [7].

Dne 22. dubna 2002 byla pak usnesením vlády České republiky schválena Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 [8] a 25. února 2008 byla usnesením vlády České republiky schválena Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 [9].

2.2. Legislativní vymezení týkající se evakuace

Zákonné normy, nařízení a vyhlášky :

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR,
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR,
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně,
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR,
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon),
- Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie (atomový zákon),
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích,
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích,
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení krizového zákona,
- Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění značek a zavedení signálů,
- Nařízení vlády ČR č. 100/1999 SB., o ochraně před povodněmi,
- Usnesení vlády České republiky č. 165 ze dne 25. února 2008, jímž schválila Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020,
- Vyhláška 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru,
- Vyhláška MV č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech IZS,
- Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., o plnění úkolů ochrany obyvatelstva,

2.3. Základní pojmy v oblasti evakuace a nouzového přežití

Mimořádná událost

Mimořádnou událost formulujeme jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, haváriemi ohrožujícími život, zdraví, majetek nebo životní prostředí, vyžadující provedení záchranných a likvidačních prací [10].

Krizová situace

Krizová situace je mimořádná situace, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav [10].

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, zejména varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Výklad ochrany obyvatelstva není jednotný, v některých zemích, které nemají systém krizového řízení je termín ochrana obyvatelstva užíván v širším výkladu jako systém nevojenské ochrany. Řeší například i ochranu vnitřní bezpečnosti a ekonomiky státu [10].

Varování

Varováním rozumíme souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku. Zahrnuje zejména varovný signál, po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku [10].

Evakuační plán

Evakuační plán je soubor opatření k zabezpečení přemístění osob, zvířat, majetku, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst zasažených nebo ohrožených mimořádnou událostí vyžadující vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu [10].

Evakuace

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění [10].

Evakuace objektová

Evakuace objektová se provádí buďto z jedné budovy, nebo z malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů nebo dalších provozů a objektů. O jejím provedení rozhodují pracovníci oprávněni ze zákona, kteří jsou odpovědní za účelnost a úspěšnost jejího provedení. Například při haváriích s únikem nebezpečných látek ve městě, anebo požáru. Organizuje ji převážně velitel zásahu [11].

Evakuace plošná

Evakuace plošná se týká územního celku a rozhodují o ní představitelé státní správy a samosprávy, kteří jsou následně odpovědní za účelnost a úspěšnost jejího provedení. Takováto evakuace je zpravidla prováděna v oblastech povodí řek anebo v místech ohrožených zvláštní povodní. Pro tyto případy obce zpracovávají plány evakuačních opatření v rozsahu daném charakterem činností dané obce. Evakuace jsou pak prováděny dle dispozic dané obce. Buďto se evakuuje postižená část v rámci obce, anebo do obce povodní nepostižené. Tyto evakuace se organizují zpravidla za asistence orgánů krizového řízení [11].

Evakuace částečná

Částečná evakuace se provádí v některých případech vojenského ohrožení a týká se zvláštních skupin obyvatelstva. Patří mezi ně děti do 6-ti let s individuálním doprovodem, děti od 6-ti do 15-ti let se společným doprovodem, pacienti zdravotnických lůžkových zařízení, osoby staré a osoby tělesně postižené [12].

Evakuace úplná

Úplná evakuace se provádí při živelních pohromách, nebo průmyslových haváriích a podléhají ji veškeré obyvatelstvo. Osoby, které se podílejí na řízení evakuace, provádění záchranných prací, nebo osoby, které vykonávají jinou neodkladnou činnost jsou této povinnosti zproštěny [12].

Evakuace krátkodobá

Krátkodobá evakuace se provádí v případech, kdy není zapotřebí dlouhodobé opuštění domova a není zabezpečeno dlouhodobé ubytování pro evakuované. Taktéž opatření k zajištění nouzového přežití jsou prováděna jen v základním rozsahu. Tento druh evakuací se praktikuje například při provozních haváriích s únikem nebezpečných látek [11].

Evakuace dlouhodobá

Dlouhodobá evakuace je prováděna při minimálně 24 hodinovém opuštění místa bydliště a pro osoby, postižené ztrátou trvalého bydliště v evakuační zóně bez možnosti vlastního náhradního ubytování. V tomto případě se zabezpečuje postiženým osobám přechodné, náhradní, nebo nouzové ubytování. Dále jsou prováděna opatření týkající se nouzového přežití obyvatelstva, nebo opatření k ukrytí a k zajištění výdeje prostředků individuální ochrany. Tyto případy mohou nastat většinou v průběhu povodní [11].

Evakuace samovolná

Samovolnou evakuací rozumíme stav, kdy obyvatelstvo je nuceno urychleně uniknout před nebezpečím a jedná dle vlastního uvážení. Tento typ evakuace není řízen evakuačními orgány a týká se části občanů, kteří po vyhlášení evakuace opustí ohrožené prostory vlastními dopravními prostředky nebo pěšky. Přesouvají se po vlastní ose do míst, která nejsou plánována jako místa pro shromažďování, nebo jako příjmová území. Mohou také jednat zcela svévolně a rozprchnout se nekontrolovatelně k příbuzným a známým. Cílem kompetentních orgánů je snaha o kontrolu nad průběhem takovéto samovolné evakuace a jejím usměrňováním [11].

Evakuace řízená

Tento způsob evakuace je prováděn orgány odpovědnými za evakuaci a orgány pracovními, jež jsou pověřeny jejím řízením. Postižené osoby používají k dopravě vlastní prostředky nebo se přesouvají pěšky. Využívají ale zejména dopravní prostředky, které zajišťují pracovní orgány pověřené řízením evakuace [11].

Evakuace přímá

Přímá evakuace se provádí bez předchozího ukrytí osob.

Evakuace s předchozím ukrytím

Tento způsob evakuace je prováděn po předchozím ukrytí postižených osob a po snížení prvotního nebezpečí na míru vhodnou k jejich bezpečnému přesunu do náhradního ubytování.

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo je osobní zavazadlo evakuované osoby, váha zavazadla by neměla překročit 25kg a u dětí 10kg. Pokud evakuace probíhá vlastním dopravním prostředkem není váha zavazadla omezena [10].

Evakuační zóna

Evakuační zóny jsou místa, nebo oblasti, ze kterých je nutné evakuovat obyvatelstvo před hrozícím nebezpečím. Na tomto území, kde se provádějí nezbytné záchranné práce při vzniku mimořádné události je prvořadým cílem ochrana zdraví a životů osob [13].

Evakuační trasa

Evakuační trasa je cesta vyhrazená k evakuaci obyvatelstva a používá se při prováděné evakuaci s jednosměrným provozem ven z ohroženého prostoru, nebo zpět. Je označována také termínem - přístupová cesta [13].

Uzávěra

Uzávěrou označujeme místo, sloužící pro zabránění vstupu nepovolaných osob do evakuační zóny. Ohraničujeme jimi ohrožený prostor určený k evakuaci osob postižených mimořádnou událostí [13].

Shromaždiště

Místo shromažďování je prostor ve kterém se soustřeďují evakuované osoby uvnitř nebo vně evakuační zóny. Z těchto prostor se následně zajišťuje přemístění evakuovaných osob mimo zónu ohrožení do evakuačních středisek [13].

Evakuační středisko

Evakuační středisko je zařízení, které je umístěno mimo evakuační zónu. V těchto střediscích jsou shromažďovány evakuované osoby, kterým jsou následně poskytovány informace o dalších postupech evakuačních orgánů.. Evakuační středisko je výchozím bodem k přemístění evakuovaných osob bez možnosti vlastní dopravy. Občané jsou zde zaevidováni a transportováni pomocí hromadné dopravy do příjmových území [13].

Příjmové území

Příjmové území je prostor mimo dosah ohrožení způsobeného mimořádnou událostí. Je předem připraveno pro příjem evakuovaných osob a jsou zde zajištěna místa nouzového ubytování [13].

Přijímací středisko

Přijímací středisko je zařízení v příjmovém území ve kterém jsou evakuované osoby evidovány a informovány o dalších postupech a ubytovacích opatřeních. Objekt střediska musí být označen mezinárodně platným znakem civilní ochrany [13].

Nouzové přežití

Nouzové přežití představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru mimořádné události nebo v zóně havarijního plánování [10].

Místo náhradního ubytování

Místem náhradního ubytování označujeme dočasné ubytování obyvatel postižených mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Náhradní ubytování je poskytováno v objektech k těmto účelům určeným a běžně používaným [10].

Místo nouzového ubytování

Místo nouzového ubytování je rovněž dočasné ubytování obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Tyto objekty však nejsou pro účely ubytování určené a běžně používané. Pro účely nouzového ubytování jsou dočasně upravovány a vybavovány tak, aby splnily základní požadavky pro spánek, odpočinek a osobní hygienu [10].

Místa hromadného stravování

Místo hromadného stravování je zařízení, ve kterém se zajišťuje stravování pro evakuované osoby a pracovníky kompetentní k řízení, nebo zabezpečení evakuace [10].

Nouzové zásobování vodou

Nouzovým zásobováním vodou za mimořádných událostí a krizových situací se zajišťuje nezbytné množství vody požadované jakosti v případech, kdy systém zásobování vodou je zcela nebo částečně mimo provoz, nebo pitná voda není použitelná. Nouzové zásobování je omezeno na nezbytně nutnou dobu [10].

Humanitární pomoc

Místo humanitární pomoci je zařízení ve kterém jsou evakuovaným osobám rozdělovány nouzové příděly předmětů nezbytných k přežití, včetně vody a potravin, základních hygienických potřeb a případně i teplého oblečení [10].

Integrovaný záchranný systém

IZS je systém spolupráce, koordinace složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Zahrnuje základní složky: Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Zdravotnickou záchrannou službu a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje. Ostatními složkami jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil Armády České republiky, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné a bezpečnostní sbory a orgány ochrany veřejného zdraví, které koordinovaně poskytují plánovanou pomoc na vyžádání [10].

Krizové řízení

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. Podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů je koordinačním orgánem v přípravě na krizové stavy Ministerstvo vnitra [10].

Krizové plánování

Krizový plán je základním, ale i obsáhlým dokumentem pro řešení krizových situací. Vymezuje působnost a odpovědnost orgánů veřejné správy a jiných orgánů, hodnotí možná krizová rizika a jejich dopad na území. Rozsáhlou přílohou část tvoří dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace [10].

Havarijní plánování

Havarijní plánování je zaměřeno na ochranná opatření při živelních pohromách, antropogenních haváriích nebo jiných nebezpečích ohrožujících životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí. Stanovuje úkoly obcím, správním úřadům a fyzickým i právnickým osobám při přípravě na tyto události i v jejich průběhu a podporuje plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému [10].

2.4. Potenciální mimořádné události

Mimořádných událostí antropogenního, nebo environmentálního charakteru, jenž lidstvo mohou postihnout je nepřeberné množství a každý stát, každé území má svá specifika a problémy v této oblasti.

V následující kapitole se budu v základních rysech zabývat **mimořádnými událostmi vyžadujícími evakuaci a následné nouzové přežití**, které by mohly ohrozit obyvatelstvo v naší republice. Konkrétní uvedené příklady jsou vybrány z mimořádných událostí a katastrof, jež se staly na území České republiky, Slovenska, Ukrajiny a nemohl jsem opomenout ani katastrofické požáry, jež řádily na australském kontinentu včetně hurikánu ve Spojených státech amerických.

2.4.1. Analýza vzniku mimořádných událostí

Analýza vzniku mimořádných událostí a potenciálních ohrožení na území krajů se vypracovává na základě rozborů a podkladů připravených jednotlivými složkami IZS v rámci jejich kompetencí.

Součástí analýz a jejím obsahem jsou [16] :

- seznamy zdrojů mimořádných událostí,
- seznamy pravděpodobných mimořádných událostí, možnosti vzniku, jejich rozsahy a ohrožení pro území kraje,
- postupy záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádných událostí,

Nejdůležitějšími úkoly ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech jsou [15] :

- varování a vyrozumění
- ukrytí
- evakuace
- individuální a kolektivní ochrana
- nouzové přežití
- dekontaminace

2.4.2. Povodně

Povodněmi označujeme přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků, nebo jiných povrchových vod. Je to stav, kdy voda nekontrolovatelně zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody různého rozsahu. Za povodeň považujeme i stav, kdy voda způsobuje škody v důsledku omezeného odtoku, nebo dojde k jeho úplnému zastavení. Povodně mohou způsobit buď přírodní jevy, například dešťové srážky, tání sněhu, chod ledů. V tomto případě se jedná o **přírozenou povodeň**. Nebo jinými vlivy, například poruchou vodního díla (například přehrad, nebo rybníku), která může vést k jeho protržení. K povodni může také dojít nouzovým řešením kritické situace na vodním díle. Pak takovýto stav označujeme jako **zvláštní povodeň** [17].

V rámci ochrany před povodněmi se dělají opatření k jejich předcházení a zamezení škod na životech, majetku občanů, společnosti a životním prostředí. Tato opatření jsou prováděna především formou prevence, zvyšováním retenční schopnosti povodí toků a ovlivňováním průběhu povodní [17].

Nejdůležitějším přípravným opatřením při nebezpečí povodně je stanovení záplavových území. **Záplavová území** jsou formulována jako administrativně označená území, která mohou být při výskytu povodně zaplavena vodou. Rozsah povodně je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad pak postupuje v souladu s Vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území.

Stanovený rozsah záplavového území je diferencován tzv. „záplavovou čarou pro hodnotu Q_n “, kde „n“ značí povodeň s pravděpodobností výskytu 1x za „n“ let. Např. Q_{100} označuje povodeň, jež se teoreticky může průměrně opakovat jedenkrát za sto let. Zpravidla se určují záplavová území pro Q_5 , Q_{20} a Q_{100} [17].

Všichni si jistě pamatujeme jedny z nejrozsáhlejších záplav na Moravě z roku 1997 a následně v Čechách v roce 2002. Poté následovaly další velké povodně po celém území naší republiky a to zejména v roce 2006, včetně nedávných v loňském roce 2009. V současné době se na nás na Moravě patrně valí další vodní pohroma v podobě záplav po vytrvalých deštích. Když jsem předevčírem dne 17.5. odjížděl časně ráno z Hasičské stanice Havířov, kde pracuji do Brna na školní výuku, měl jsem za sebou již značně rušnou službu. Celých 24 hodin, jež

tento pracovní cyklus obnáší, jsme vyjížděli k zásahům, jejichž viníkem byl neustávající déšť. Ve výčtu těchto zásahů byly vývraty stromů v městské zástavbě, rozvážení pytlů s pískem ke stavění protipovodňových valů a prostřednictvím dobrovolných hasičských jednotek nesčetná čerpání vody ze zatopených objektů. V závěru služby v ranních hodinách se ještě naše jednotka účastnila evakuace osob v obci Závada poblíž města Karviná. Nyní, když svoji práci ještě doplňuji o tuto aktualitu je na Karvinsku již vyhlášen stav ohrožení a kdo ví co nám mohutné rozvodněné toky v příštích dnech ještě přinesou.

Asi největším mementem v historii povodní zůstane bezpochyby obec **Troubky** v Olomouckém kraji. Tato obec se stala symbolem katastrofických záplav, jež v červenci 1997 Čechách a na Moravě zaplavily téměř třetinu území. Vytrvalé deště způsobily povodně, které si vyžádaly životy 46 lidí, 58 tisíc osob bylo evakuováno a škody na majetku přesáhly 60 miliard korun. V obci Troubky přišlo o život devět lidí, přívaly vody strhly tři sta třicet pět ze sedmi set domů a další značně zdevastovaly. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 1.

Otázkou ovšem zůstává, zda jsme se z těchto zkušeností dokázali poučit a zejména pak jestli státní instituce a kompetentní osoby zaujaly taková stanoviska, aby již k těmto tragickým milníkům v historiích obcí naší země nedocházelo. Jak ovšem vyplývá z různých zpráv v médiích, kde si obecní zastupitelé stěžují na státní aparát, není situace v řešení adekvátních protipovodňových opatření vždy růžová. Například na řece Bečvě se dle jejich tvrzení žádná významná protipovodňová opatření dosud neprovedla. Údajně se stále jen mluví o úpravách povodí na jejím horním korytě, které by v případě přívalových dešťů odlehčily obcím podél říčního toku, ale prakticky nic se nevybudovalo. Jediné zlepšení ke kterému, dle vyjádření zástupců obce v řešení těchto krizových situací došlo, bylo alespoň zřízení Integrovaného záchranného systému.

2.4.3. Požáry

Současné platné předpisy o požární ochraně požár definují jako každé nežádoucí hoření, při kterém došlo ke škodám na materiálních hodnotách, nebo které mělo za následek usmrcení či zranění osob. Za požár ve smyslu současně platných právních předpisů se považuje i nežádoucí hoření, při kterém sice nedošlo ke škodě, ale kde byly bezprostředně ohroženy životy a zdraví osob nebo materiální hodnoty. Za platné předpisy se ve výše uvedeném textu považuje vyhláška MV ČR č. 37/86 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR o požární ochraně.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, pak dále stanovuje podmínky pro účinnou ochranu života, zdraví a majetku občanů před požáry a mimořádnými událostmi. Stanovuje povinnosti ministerstev, správních úřadů, právnických a fyzických osob k zajištění požární bezpečnosti. Dále důsledně formuluje, že každá osoba je povinna chovat se tak, aby nezavdala příčinu vzniku požáru. Každý občan je povinen poskytnout osobní pomoc při zdolávání požáru, nebo mimořádné události.

Záchrana osob formou evakuace by se v tomto případě mimořádné události řešila **při požáru objektovém, anebo lesním**. V případě evakuace objektové by bylo zapotřebí ohrožené osoby neprodleně vyevakuovat z areálu či budovy zasažené požárem, nebo ohrožené výbuchem do bezpečí na volné prostranství. Taktéž při požáru lesním, jenž by mohl při svém nekontrolovatelném šíření ohrozit lidské životy, občanskou zástavbu a majetek by byla evakuace prioritním záchranným opatřením.

Výrazným příkladem jsou rozsáhlé, **zničující požáry v Austrálii**, kde ničivou silou požárů zmizely z povrchu země celé obce. Nejhorší požáry v novodobých dějinách země zničily více než osm set domů, přičemž oheň v několika případech zlikvidoval celá menší města. O střechu nad hlavou přišly tisíce obyvatel, desítky lidí skončily v nemocnicích a další jsou stále pohřšováni. Již po několika dnech rozsáhlých požárů zahynulo až 230 lidí. S ohněm ve státě Victoria bojovalo v padesáti stupňovém vedru přes čtyři a půl tisíce hasičů a pomáhali i vojáci. Stovky požárů v buši pohltily na dva tisíce domů, 7 500 lidí bylo evakuováno a zůstalo bez obydlí [20].

2.4.4. Sesuvy půdy

Pomineme-li zemětřesení, které v našich podmínkách prakticky neexistuje mimo otřesů v poddolovaných oblastech na Ostravsku, vznikají sesuvy půdy tehdy když se pevná, nebo sypká hornina dostane do pohybu rychlým sesuvem skal, nebo pozvolna, staletí trvajícím posuvem. Příčinu rychlých sesuvů můžeme hledat většinou i v jiných přírodních jevech než je zemětřesení, nebo silné dešťové srážky. Velice často jsou sesuvy půdy zaviněné lidskou činností necitlivými zásahy do přírodního prostředí, například kácení lesů nebo výstavbou. Sesuvy ohrožují lidi a budovy zasypáním a mezi zvláště nebezpečné patří horské sesuvy na okraji přehrad. Masa hornin, jež se zřítí do přehradní nádrže může způsobit zasypání nebo protržení hráze. Pokud vytvoří masa horniny val v říčním údolí, povodí řeky se zvedne a způsobí záplavy. Vodní masa se přelije přes hráz vodního díla, dojde k jejímu protržení a vše spolu s vodní vlnou se zřítí do údolí. Nastane ohrožení na životech a devastace na značné ploše území s následnou evakuací jeho obyvatel [18].

Mezi nejzávažnější sesuvy půdy s plošnou evakuací obyvatel z jejich obydlí byly patrně **masivní sesuvy na Slovensku v Handlové**. Sesuv půdy v Handlové byl konkrétně sesuv svahu, který postihl v období mezi 11. prosincem 1960 a 30. květnem 1961 jihovýchodní část tohoto slovenského města. Oblast Handlové je výrazně zasažena svahovými deformacemi a sesuv z přelomu let 1960 a 1961 vznikl reaktivací staršího sesuvu v geologickém prostředí příznivém pro rozvoj svahových poruch. Sesuv hornin postupně zcela zničil 150 domů a mnoho dalších bylo poškozeno včetně dvoukilometrového úseku silnice z Handlové do Žiaru nad Hronom. Úsek vodovodu a několik linek vedení vysokého napětí bylo rovněž zničeno a byla ohrožena i místní železniční trať. Byl to nejkatastrofičtější sesuv v tehdejší Československu a doposud je největším zaznamenaným sesuvem na Slovensku [19]. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 2.

2.4.5. Vichřice

Vichřice mají extrémně ničivou sílu, zvláště při velkých rychlostech dokáží napáchat značné materiální škody a ztráty na životech. Převážně jsou doprovázeny silnými dešti, strhávají střechy budov, vyvracejí stromy, stožáry elektrického vedení a osvětlení, prudký vítr přemísťuje předměty a komunikace se stávají neprůjezdnými. Zvláště ničivou sílu mají tropické vichřice tvořící vír. Dělíme je na hurikány, které se pohybují nad Karibikem a severní Amerikou, tajfuny nad Pacifikem a cyklony nad indickým subkontinentem a zanechávají často zcela zpustošený pruh země.

Jako příklad těchto běsnících přírodních živlů bych se chtěl zmínit o zničujícím **řádění hurikánu Katrina**, jenž zasáhl americký kontinent a v krátkosti pohovořit o průběhu evakuačních a záchranných prací v průběhu této katastrofy. Největší spoušť zanechal hurikán ve městě New Orleans ve státě Mississippi v USA, kde dorazil dne 29. srpna v roce 2005. Na

rozsáhlém území narušil celou infrastrukturu, strhával střechy a bořil domy, bral sebou automobily, vyvracel stožáry elektrického vedení a vytrhával ze země stromy. Především ale poškodil hráze, chránící samotné město New Orleans před povodněmi, což způsobilo následné zaplavení 80% městské části. Obyvatelé města, kteří zůstali ve svých domovech neměli žádnou šanci se někam ukrýt a čekali na střechách domů na záchranářské vrtulníky a čluny. V prvních chvílích pohromy byli lidé evakuováni na sportovní stadion Superdome, kde 20 000 lidí přežívalo za katastrofálních podmínek a nakonec byli i zde zaplaveni vodou. Vázlo zásobování pitnou vodou a potravinami, hygienické podmínky se staly nedostačujícími a neúnosnými. Evakuovány byly do bezpečí průběžně stovky tisíc lidí, někteří ovšem neuposlechli výzvy úřadů a své domovy neopustili. Mnoho obyvatel se zase nedokázalo samevakuací dostat z města včas z důvodu dopravního kolapsu všech únikových cest vedoucích z města a zabarikádovali se v domech. Počty evakuovaných nakonec dosáhly kolem jednoho milionu, nepočítaje na 100 000 obyvatel, kteří nakonec ve městě zůstali [33].

Rezimé :

Místní policisté a záchranáři byli na celou katastrofu několik dní sami a navíc část z nich raději opustila město už před hurikánem místo angažovat se do záchranných akcí. Uvádějí se i zprávy, že někteří z nich spáchali sebevraždu kvůli nesnesitelným podmínkám a značnému tlaku na psychiku. Federální pomoc státu prostřednictvím Národní gardy a armády dorazila prakticky když již nebylo co zachraňovat až 2. září, několik dní po hurikánu. V ulicích probíhalo rabování a střelba byla na denním pořádku. Celkově scházel k provádění záchranných prací lidský potenciál a potřebná záchranářská technika. Nebyly k dispozici nejen čluny a vrtulníky, ale chyběly i základní potraviny a léky. Evakuace byla kompletně dokončena až dne 4. září, což bylo šest dní po hurikánu. Celkový počet obětí a nezvěstných jen v samotném městě New Orleans, byl vyčíslen na zhruba 1 100 osob.

Federální úřad po katastrofě poskytl pomoc a ubytování více než 700 000 postiženým prostřednictvím, hotelů, ubytoven, karavanů a stanů. Rovněž většina okolních států se do nastalé krizové situace zaangažovala formou poskytnutí nouzových ubytování a humanitární pomoci. Celý průběh řešení situace byl jak veřejností tak i odborníky velice kritizován a především celý systém, který mohl této situaci předejít. Důvody nezvládnutí situace spočívaly hlavně v pozdním vyhlášení stavu ohrožení a nedostatečném evakuačním opatření. Kdyby proběhlo vyhlášení evakuace dříve, možnosti evakuovat větší počet osob z ohrožené oblasti by se znásobily. Další problém byl spatřován v nedostatečných finančních investicích do nevyhovujících protipovodňových opatření. V neposlední řadě byl kritizován protikrizový systém, zmatky a chyby při organizování záchranných prací. Nedostatečný záchranářský personál, pozdní reakce na zatopení New Orleans, pozdní povolání národní gardy a značně opožděná pomoc federální vlády a okolních států. Veškerá infrastruktura ve městě byla kompletně zničena a také veškerá ekonomika, značný počet budov a téměř milion obyvatelů se již do města nikdy nevrátil. V současné době zde žije v neutěšených podmínkách z povodních 1,4 milionů pouze 450 000 obyvatel.

V našem střeoevropském prostoru nás patrně nejvíce zasáhla **vichřice ve Vysokých Tatrách** v listopadu roku 2004. Pomineme-li vzhledem ke společné historii našich dvou států, emotivní trauma, napáchala vichřice v tomto nádherném slovenském národním parku obrovské materiální škody. Od Podbanského až po Tatranskou Kotlinu vznikl tři kilometry široký pás zdevastované přírody. Přírodní katastrofa si vyžádala dva lidské životy a evakuaci osob z poškozených, nebo zcela zničených obydlí. Ze 46.000 hektarů tatranských lesů větrná smršť více než polovinu zlikvidovala nebo vážně poškodila. Za obětí vichřici padly cca 3

milióny kubíků dřeva, což je zhruba 90 % slovenské roční těžby. Škody dosáhly několika miliard korun a obnova Tater pravděpodobně potrvá několik desítek let [20]. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 3.

2.4.6. Úniky nebezpečných chemických látek

Úniky nebezpečných látek patří v dnešní době k nejvíce frekventovaným případům ohrožení osob a životního prostředí u nás i ve světě. K haváriím s úniky chemických látek dochází z těchto důvodů :

Následkem působení člověka, například havárií způsobenou ve výrobě, při skladování anebo nehodou při přepravě nebezpečné látky.

Vlivem přírodních účinků, konkrétně vlivem povodně, větru, sesuvem půdy a zemětřesení.

Teroristickým útokem a v důsledku válečných operací.

Definice pojmu nebezpečná chemická látka

Nebezpečné chemické látky jsou látky vysoce toxické, toxické nebo zdraví škodlivé, které po vdechnutí požití nebo proniknutí kůží mohou ve velmi malém nebo malém množství způsobit akutní nebo chronické poškození zdraví nebo smrt. Nejsou za ně považovány látky s hořlavými, oxidujícími nebo výbušnými vlastnostmi, pokud současně nevykazují toxické vlastnosti. Jsou především při vdechování vysoce toxické, toxické resp. zdraví škodlivé a jsou za normálních atmosférických podmínek plyny nebo nízko vroucími kapalinami, resp. mohou být rozptýleny ve formě aerosolu [23].

2.4.6.1. Klasifikace nebezpečných chemických látek podle zákona č. 356/2003 Sb., § 2, odst. 5

Výbušné, oxidující, extrémně hořlavé (plyny a kapaliny), vysoce hořlavé, hořlavé, vysoce toxické, toxické, zdraví škodlivé, žíravé, dráždivé, senzibilizující, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci, nebezpečné pro životní prostředí, další nebezpečné látky (reagují bouřlivě s vodou a v kontaktu s vodou uvolňují toxický plyn) [23].

Základní legislativa

Dříve platný zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií byl nahrazen zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ze dne 8. března 2006, který byl publikován ve Sbírce zákonů České republiky, částka 25 a vstoupil v platnost 1. června 2006.

Dále se k mimořádným událostem s úniky nebezpečných chemických látek vztahuje zákon o nakládání s chemickými látkami a přípravky č. 356/2003 Sb. a v neposlední řadě směrnice EU Seveso I a Seveso II [23] .

2.4.6.2. Zásady chování obyvatelstva při havárii nebezpečných chemických látek

- nepřiblížovat se k místu havárie,
- vyhledat vhodný úkryt,
- místnost utěsnit,
- připravit si prostředky improvizované nebo individuální ochrany,
- provádět nebo se připravit na částečnou dekontaminaci,
- poslechn rozhlasu a televize,
- jednat klidně a s rozvahou,
- netelefonovat a neblokovat tak síť,
- respektovat pokyny a nařízení složek IZS,

- vyvarovat se větší fyzické námahy,
- varovat sousedy,
- připravit se na evakuaci, [23]

Nejvýznamnějšími nebezpečnými chemickými látkami v České republice z hlediska jejich četnosti jsou jednoznačně chlor a amoniak. Ve většině našich měst jsou skladovány, nebo provozovány ve vodárnách, zimních stadionech, v zařízeních pro zpracování masa, mlékárnách a nemocnicích. Za další nebezpečné toxické látky, můžeme označit oxid siřičitý, oxid dusičitý, kyanovodík, formaldehyd a sirovodík [22]. Nesmíme však opomenout ani toxické produkty hoření jako jsou oxid uhelnatý a oxid uhličitý.

Tyto naposledy uvedené plyny jsou obzvláště nebezpečné v případě objektové evakuace osob z budov zasazených požárem. K úniku nebezpečných chemických látek může dojít mimo stacionární zdroje hlavně při přepravě dopravními prostředky, transportujícími nebezpečné látky po silnicích, železnici a vodních tocích. Únik nelze rovněž vyloučit z produktovodů a ze skládek. Největším co do rozsahu ohrožení únikem nebezpečnými chemickými látkami představují stacionární zdroje. K největšímu počtu úniků chemických látek však dochází u nehod mobilních zdrojů [22].

Jako příklad **chemické havárie v dopravě** zde uvádím nehodu cisterny s nebezpečnou chemikálií ze dne 26.3.2002 v Lipníku nad Bečvou, kdy časně ráno polská cisterna havarovala na hlavním silničním tahu nedaleko tohoto města. Z důvodu nehody musel být uzavřen obchvat Lipníku a doprava byla svedena po staré silnici. Cisterna, jež převážela chemikálii butylakrylát ze Sokolova do Polska sjela nedaleko za Lipníkem směrem na Velký Újezd ze silnice a převrátila se do příkopu. Dle šetření zasahujících hasičů a policie butylakrylát při nehodě našťastí neunikl do životního prostředí. K nehodě následně vyjela ze Sokolova náhradní cisterna do které byla chemická látka hasičskou jednotkou přečerpána a poté byla havarovaná cisterna z příkopu odklizená [27].

Co se týče **technologických havárií** aktuální poznatky dokazují, že vlivem provozních havárií došlo ke značným počtům úmrtí a poškození zdraví. Varujícím příkladem následků takové havárie je indický Bhopál, kde na následky úniku nebezpečných chemických látek zemřelo přes 5 000 lidí. Další havárií s rozsáhlou kontaminací prostředí a následnou evakuací obyvatelstva bylo italské město Seveso po němž byl poté pojmenován systém preventivních opatření států Evropské unie na poli zacházení s chemickými látkami a přípravky [22].

Ze seznamu chemických havárií v naší republice bych namátkou uvedl například jednu z mnoha havárií v podniku **Spolana Neratovice** a to únik chlóru při výrobě PVC, dne 21.7.2001. Při této havárii v důsledku prasklého potrubí uniklo a způsobilo následnou kontaminaci ovzduší ve městě a vodního toku řeky Labe celkem na 190 litrů chlóru. Následky havárie však nebyly nakonec díky včasnému zásahu hasičských jednotek tak hrozné. Tehdy dopadla nehoda v chemickém závodě relativně dobře je však jen otázkou času, kdy by mohlo dojít k mnohem horším scénářům s následky mnohem většími. Dle mluvčího firmy Spolana Neratovice se údajně za vážnou havárii považuje únik chlóru až v množství dosahujícím 25 tun [21].

Osobně si tuto situaci jako hasič zdolávající následky takovéto havárie, včetně evakuace obyvatel města raději nechci ani představit. Jak jistě víme další nehody v tomto chemickém podniku na sebe nenechávají dlouho čekat.

2.4.7. Mimořádné události s únikem ionizujícího záření

Nehody s únikem ionizačního záření dělíme na **radiační nehodu** (což je událost, při které došlo k ozáření osob dávkami převyšujícími normální či povolené hodnoty, nebo stanovená omezení přesahující uvolnění radioaktivních látek) a **radiační havárii**.

Pokud hovoříme o radiační havárii, jedná již o vyšší stupeň radiační události. V tomto případě se jedná o únik ionizačního záření ohrožující životy osob a vyžadující opatření k jejich ochraně a ochraně životního prostředí.

Radiační kontaminací pak rozumíme kontaminaci osob, výbroje, výstroje, materiálu, vzduchu, terénu, vody a budov radioaktivními látkami. Následná kontaminace by mohla vzniknout následkem jaderného výbuchu, při radiační havárii nebo úniku radioaktivních látek v průmyslu [25].

Mezinárodní stupnice jaderných událostí [24] :

Mezinárodní agentura pro atomovou energii rozlišuje jaderné události podle ohrožení osob a životního prostředí, poškození jaderného zařízení a narušení bezpečnostního systému dle následujících stupňů :

1 – odchylka od mezí předepsaných funkčních parametrů; 2 – porucha s potenciálem bezpečnostních následků; 3 – vážná porucha; 4 – havárie s účinkem hlavně na jaderném zařízení; 5 – havárie s rizikem pro okolí; 6 – závažná havárie; 7 – velká havárie

Mezi nejdůležitější opatření k ochraně obyvatelstva při vzniku radiační havárie v jaderné elektrárně je varování, ukrytí, jódová profylaxe a evakuace. Veškerá tato opatření se vztahují na obyvatele obcí žijících v zóně havarijního plánování. Jaderná elektrárna Dukovany má bezpečnostní zónu o poloměru 20 km vůkol elektrárny, jaderná elektrárna Temelín má zónu o poloměru 13 km a týká se města Týna nad Vltavou. Poněkud menší poloměr zóny havarijního plánování pro JE Temelín, což je obhajováno tím, že dotyčná jaderná elektrárna má modernější provoz a je vybavena ochranným kontejnerem [24].

Nejdůležitějším počinem českých legislativců byl v 90. letech zákon Parlamentu České republiky č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření, takzvaný atomový zákon. Tento zákon je závazný pro veškeré právnické i fyzické osoby, působící ve sféře jaderné energie a ionizujícího záření a je obecnou povinností řídit se jím pod hrozbou vysokých sankcí. Mimo uvedeného zákona jsou vydány rovněž jeho prováděcí předpisy, například Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb., o požadavcích na zajištění radiační ochrany [24].

Pokud se jedná o nehody s únikem ionizačního záření zmínil bych se zde alespoň v základních rysech o jedné z nejzávažnějších a tou je **katastrofa v Černobylu** ze dne 26. dubna roku 1986 na území bývalého Sovětského svazu. Dne 26. dubna 1986 tam došlo na 4. reaktorovém bloku jaderné elektrárny k závažné radiační havárii. V průběhu experimentu s využitím zbytkové tepelné energie po odstavení reaktoru, odborná obsluha vědomě a v rozporu s bezpečnostními zásadami vyřadila z provozu bezpečnostní systémy reaktoru. Následně došlo k explozi, destrukci jaderného bloku, mohutnému úniku radiace, čímž byla kontaminována značná část území Ukrajiny, Běloruska a následně i celé Evropy.

Oficiální zprávy hovoří, že při záchranných pracích zahynulo 31 osob, 237 záchranářů onemocnělo na akutní nemoc z ozáření a několik tisíc pracovníků podílejících se na likvidačních pracích bylo rovněž kontaminováno radiací [26].

Následky ozáření se dodnes projevují na místní populaci. Město Pripjat na Ukrajině se tímto zařadilo k územím, jež v člověku evokují srovnání se zmizelými civilizacemi předkolumbovské éry. Některá města i vesnice v okolí Černobylu dnes již figurují na mapách jen formálně, patrně jako memento lidské nezodpovědnosti, hlouposti a šlendriánství. Z okolí jaderné elektrárny bylo již v průběhu prací na likvidaci havárie evakuováno více než 100 000 osob a jednalo se snad o největší nucenou evakuaci, respektive násilné přesídlení osob v novodobých dějinách.

2.4.7. Teroristický útok

Terorismus je nezákonné použití síly proti osobám nebo majetku k zastrašení nebo donucení vlád, civilního obyvatelstva, nebo jakéhokoliv jiného segmentu k podpoře politických nebo společenských cílů [14, 34].

Chemický, biologický, jaderný a radiologický terorismus je v dnešní době pro svou ničivou sílu a psychologický dopad na obyvatele závažnou hrozbou. Na našem území zatím k žádným projevům terorismu s politickým či náboženským podtextem nedochází, což ovšem neznamená, že naše republika není potenciálním cílem teroristů.

Po útocích na **World Trade Center v USA** dne 11. září 2001 byly zahájeny analytické studie, zkoumající opatření, prováděných aktuální protiteroristickou kampaní doma i ve světě. Výsledkem této činnosti vznikl Národní akční plán boje proti terorismu, což je klíčový dokument, jenž shromažďuje základní úkoly, které je zapotřebí splnit v rámci České republiky. Klade se v něm důraz na zvýšení připravenosti země v případě teroristického útoku na našem území, ale i ve světě. Cílem ochrany osob před terorismem je eliminovat nebo alespoň maximálně snížit jejich následky na životy, zdraví osob a jejich majetek.

Co se týče teroristických útoků, zůstává Česká republika zatím tímto fenoménem nedotčena. Sám jsem se zatím nesetkal s žádnou zprávou, jež by prokazovala teroristickou činnost na našem území. Možná složky našich tajných služeb monitorují takovéto aktivity, ale k nám běžným občanům se nedostanou. Ve své služební praxi jsem zažil pouze období, kdy jsme museli zasahovat s protichemickou jednotkou na takzvaná antraxová psaníčka. Rozbory v laboratořích pak ale nakonec měly vždy negativní výsledek. Jak se jistě můžeme domýšlet, teroristickou hrozbu není radno podceňovat.

Pokud se budeme držet našeho evropského prostoru mohu zde uvést příklad **teroristického útoku ve španělském Madridu** ze dne 11. března 2004. Koordinované exploze zde v rámci nátlakové akce na španělskou vládu zabily 191 osob a 1755 bylo zraněno. Teroristickou válku bych snad mohl porovnat s válkou partyzánskou, také v ní je nesnadné najít nepřítele, který navíc je ve značné výhodě, jelikož může bez varování zaútočit kdykoli a kdekoli. Způsobů a cílů těchto teroristických akcí je přitom nepřeberné množství, počínaje tzv. špinavou bombou, přes sebevražedné atentátníky a útoky ochromující průmyslovou industrializací konče. Většina občanů našeho státu si však myslí, že terorismus je pro nás nereálná hrozba a vše co se ve světě děje je od našich hranic značně vzdálené. Každý kdo však sleduje politické dění zajisté nebude bagatelizovat prohlášení jistého politika, jenž konstatoval, že se ve válce již nacházíme, jen si to pořád ještě ve své naivitě nechceme připustit.

2.5. Evakuace

2.5.1. Oblast plánování evakuace

Nejpodstatnější dokumentem vztahujícím se k plánování evakuace je **Havarijní plán kraje**, jehož součástí je evakuační plán, dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému...

Evakuace se plánuje :

- specificky pro území ohrožené zátopovou a průlomovou vlnou v rámci povodňové ochrany (je řešeno v příslušných povodňových plánech),
- ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření (je řešeno v příslušném vnějším havarijním plánu),
- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami (je řešeno v příslušném vnějším havarijním plánu),
- při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu (je řešeno v plánu obrany) [10].

Plán evakuace obyvatelstva obsahuje :

- zásady provádění evakuace
- rozsah evakuačních opatření
- zabezpečení evakuace
- orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění
- rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva [10]

Výše zmíněná legislativa rozpracovává a určuje přípravu a řízení evakuace osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků, mezi které patří stroje, zařízení a materiál dle priority. Evakuace je prováděna určenými složkami z ohroženého prostoru do míst bez potenciálního ohrožení. K vypracování plánu evakuace se důsledně využívá vybraných informací charakteristických pro danou oblast plánování a připravených postupů jednání, které slouží k jejímu efektivnímu provedení. Daná specifika určité potenciálně ohrožené oblasti pak určují způsoby evakuace.

V právních aktech je rovněž určeno, zda bude evakuace obyvatelstva prováděna plošně, zda se bude jednat o evakuaci dlouhodobou či krátkodobou. Plánování evakuace se tak stává součástí komplexního procesu přípravy nezbytných opatření k provedení evakuace a umožňuje důslednou spolupráci všech představitelů, kteří jsou za provedení evakuace odpovědni. Jak jsem již výše uvedl soubor plánovacích procesů vychází z vyhodnocování analýz možných rizik a ohrožení na určitých místech a v určitou dobu. Vychází se z demografických podmínek co do počtu osob a jejich věku, dále dle geografických zvláštností daného území, například řeky, mosty a důležité, nebo rizikové objekty.

V rámci příprav k provedení dlouhodobé plošné evakuace se následně stanoví evakuační zóny a vymezují území ze kterých bude v případě ohrožení nutné provést evakuaci. Dále se zpracovávají podklady pro účinné informování a varování obyvatelstva před potenciálním ohrožením, pro zajištění uzávěr a následnou regulaci pobytu a pohybu obyvatelstva. Stanovují se kroky k zajištění označení shromaždišť, evakuačních a přijímacích středisek civilní ochrany. V neposlední řadě je pak věnována značná pozornost opatřením k zajištění evidence vyevakovaných osob a nouzového ubytování.

V dalších aspektech evakuační plán rozpracovává přípravu opatření dle povahy daného ohrožení, přepravu osob do evakuačních středisek a řízení dopravy dle určeného grafikonu. Řeší jejich prvotní evidenci, příjmovou dokumentaci ve střediscích, rozdělování evakuovaných osob a jejich přepravu do příjmových obcí k ubytování. V neposlední řadě specifikuje evakuaci hospodářských zvířat a věcných prostředků v příjmových územích. Součástí evakuačních plánů je rovněž určování postupů k průběžnému informování vyevakovaných osob a veřejnosti. V závěru opatření je řešeno zajištění dokumentace přijatých rozhodnutí, nařízení a opatření k jejichž realizaci došlo při řešení mimořádné události [10].

Plán nouzového přežití obyvatelstva

Důležitou součástí zakotvenou v **havarijním plánu** a organizačně navazující na opatření plánu evakuace je také opatření zabezpečující nouzové přežití obyvatelstva ve všech jeho aspektech.

Obsahově se týká plánování překonání kritické zátěže z působení mimořádné situace na zdraví a životy obyvatelstva. Obsahuje řešení nouzového zabezpečení ubytování, zásobování potravinami, pitnou vodou, léky, oblečením, případně základními hygienickými prostředky, také nouzové základní služby obyvatelstvu, nouzové dodávky energií, organizování humanitární pomoci a další přípravu podmínek nouzového přežití. V závěru obsahuje i rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.

Na plán nouzového přežití navazuje následná obnova poničených území, infrastruktury i trvalého náhradního ubytování pro evakuované osoby a organizování jejich postupného návratu do postižených oblastí.

Další specifikace způsobů havarijního plánování a evakuace vychází z povahy určitého území a subjektů potenciálního ohrožení.

Nedílnou součástí vnějších havarijních plánů týkajících se obcí v okolí jaderných energetických zařízení je dokumentace vycházející ze zákona č. 18/1997 Sb., tzv. „Atomový zákon“. Při reálném nebezpečí vzniku **radiační havárie** je ve vnějších havarijních plánech počítáno s přímou evakuací v 5-ti kilometrovém pásmu v okruhu jaderné elektrárny. V časně fázi vzniku radiační havárie je to pak 5-ti km pásmo a kruhové výseče, jež zahrnují 5 sektorů po 22,5° z 5–10 km pásma od středu jaderné elektrárny ve směru větru. Evakuace z ohroženého území s ukrytím je dle vnějšího havarijního plánu prováděna ve střední, případně pozdní fázi, kdy již hrozí nebezpečí z prodlení [10].

Fenomémem mezi mimořádnými událostmi se v posledních letech stalo **nebezpečí povodní**, tudíž obce s tímto ohrožením ve svých havarijních plánech zpracovávají specifika a postupy při evakuacích v případě přirozené povodně, anebo havárií vodních děl což je případ zvláštní povodně. Při plánování evakuací přitom vycházejí z dokumentace havarijního plánu okresu a dle Nařízení vlády ČR č. 100/1999 SB., o ochraně před povodněmi a konkrétních povodňových plánů obcí.

Nedílnou součástí havarijního a evakuačního plánování by měly být i podklady pro finanční kalkulaci veškerých výdajů a orientační vyčíslení pravděpodobných nákladů [10].

Náležitosti evakuačního plánu

1. Textová část:

Textová část evakuačního plánu obsahuje všeobecné zásady provádění evakuace, předpokládané počty evakuovaných osob, časové limity, přehled míst nouzového ubytování a hromadného stravování, způsob vyrozumění orgánů pověřených řízením evakuace a spojení. Dále je jeho součástí dopravní, ubytovací, zásobovací, zdravotnické a pořádkové zabezpečení, způsob koordinace činnosti subjektů zabezpečujících přepravu, zásobování a další činnosti. Způsob varování obyvatelstva včetně pokynů k jeho chování a další informace pro obyvatelstvo v ohrožených územích. Popis zajišťování evakuace škol, nemocnic, věznic a nápravných zařízení, rozdělení evakuovaných obyvatel dle cílových míst ubytování a v neposlední řadě zajištění ostrahy vyklizených prostor včetně sledu provádění uzávěr [10].

Obsahem evakuačního plánu je také uzavírání smluv a dohod ve věci zabezpečení evakuace a důležité údaje o vazbě na ostatní opatření ochrany obyvatelstva, kterými jsou následná opatření navazující na nouzové přežití obyvatelstva, obnovu poničených území, organizaci návratu vyevakovaných osob a jejich informování, včetně informování veřejnosti.

2. Předběžné kalkulace :

Orientační propočty v rámci havarijního plánování obsahují časovou analýzu evakuace, plánování způsobu varování a druhu evakuace dle určitého ohrožení.

Kapacitní propočty k zajištění hromadné přepravy osob co do jejich počtu, kapacity evakuačních tras a grafikony přeprav. Pro tyto účely se pak vypracovává síťový graf závislosti průběhu evakuace na čase a následný rámcový rozpočet, vyjadřující předběžné náklady. Údaje o disponibilních počtech sil a prostředků se týkají zabezpečení předlékařské zdravotnické pomoci, přepravy a distribuce osob, činnosti evakuačních a příjmových středisek včetně informování [10].

3. Grafická část :

Grafická část evakuačního plánu pak obsahuje mapové podklady, plány měst, nebo obcí a katastrální mapy v daném měřítku.

Jsou v nich uvedeny evakuační zóny, místa pro shromažďování, evakuační střediska, místa první zdravotnické pomoci a místa humanitární pomoci. Evakuační trasy, mosty, brody, místa nouzového ubytování a hromadného stravování, zdravotnická lůžková zařízení, sociální zařízení pečující o staré a tělesně postižené osoby, jesle, základní a střední školy, učiliště, zodolněné úkryty a místa speciální očisty. Dále se uvádí výčet čerpacích stanic pohonných hmot, energetické a plynárenské provozy a jiné důležité objekty. Jsou zde uvedeny i místa pro umístění evakuovaných osob nevhodná [10].

Jednou z hlavních náležitostí evakuačního plánu jsou propozice a doporučení pro činnost a chování ohroženého obyvatelstva. Patří mezi ně mimo jiné i obsah evakuačního zavazadla, pokyny týkající se s nakládání s evakuačními lístky, rady jak zabezpečit a označit opuštěné bydliště pro případ záchranné činnosti složek IZS, mapy a pokyny objasňující evakuační trasy včetně určení evakuačních a příjmacích středisek a míst zdravotnické pomoci. Také jsou zde uvedeny informace pro osoby bez vlastního dopravního prostředku, informace o způsobu zajištění evakuace jeslí, školek, škol, nemocnic a předurčení míst nouzového ubytování. Pokyny k činnostem po příjezdu do příjmacích středisek a další případné pokyny k protichemické a protiradiační ochraně s vyznačením dekontaminačních míst.

Evakuační plán se v rámci havarijního plánu okresu aktualizuje jednou za pololetí včetně provádění nácviků po předcházející přípravě pracovníků pověřených řízením a zabezpečením plošné evakuace.

2.6. Informovanost občanů a jejich povinnosti v případě evakuace

Prioritní snahou orgánů se státní a územní působností je ochránit občany, jejich zdraví a životy před vznikem případných mimořádných událostí a předcházet škodám na jejich majetku. Při vzniku mimořádných událostí jsou státní orgány, orgány obce a složky IZS povinni poskytnout ohroženému obyvatelstvu adekvátní pomoc a záchranu. Z tohoto důvodu je velice důležité zpřístupnit pro široké masy obyvatelstva informace, jež se týkají případného ohrožení v místě, nebo oblasti jejich bydliště a zajistit v oblasti ochrany obyvatelstva vzdělávání a mediální podporu. Poskytovat veškeré potřebné informace o adekvátním chování a postupu v případě mimořádných událostí.

Pro tyto účely stát v rámci koncepce ochrany obyvatelstva vyčlenil materiální, finanční a informační podporu pro vzdělávání a prezentaci tohoto problému mezi občany. Zpřístupnil informace o možných ohroženích, záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva při mimořádné události na obecních úřadech na základě § 15 odst. 4 zákona 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Dále je zabezpečována byť poněkud v roztráštěné formě informační podpora na internetových portálech jednotlivých krajů, obcí, anebo také na stránkách Ministerstva vnitra. Jsou také vydávány informační letáky, příručky a CD nosiče, včetně besed a prezentací, jež zabezpečuje pro školy a veřejnost Hasičský záchranný sbor. Také občanská sdružení zabývající se ochranou obyvatelstva přispívají značnou měrou k informovanosti obyvatelstva o chování při mimořádných událostech prostřednictvím svých publikačních materiálů, specifikovaných filmových videoklipů, atd.

Zájem o tuto problematiku v širokých vrstvách našich občanů ovšem není samozřejmostí. Plánovaná výuka se sice provádí v různé míře již od základních škol, ale pro dospělé obyvatelstvo a tím spíše pro seniory zůstává přístup k těmto zásadním informacím poněkud problematictější. Jednou z možností jak tento problém řešit by například mohly být instruktážní videa Institutu ochrany obyvatelstva s názvem „Šťěstí přeje připraveným“, například formou prezentace v televizních šotech.

Povinnosti a zásady chování při evakuaci

Evakuace obyvatelstva z ohrožených objektů, nebo oblastí zasažených mimořádnou událostí patří mezi opatření ochrany obyvatelstva, které budou nařízeny v případech, nebude-li zajištěna ochrana a přežití osob v místech jejich pobytu. Příkaz k evakuaci se vztahuje na veškeré osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí. Vyjmuti z povinnosti evakuace jsou osoby, podílející se na záchranných pracích, na řízení evakuace, anebo budou vykonávat technickou podpůrnou činnost [10].

Evakuaci vyhláší:

Záchranné složky IZS, na místě záchranných akcí je to velitel zásahu, zaměstnavatel v rámci organizace dále orgány obce s místní či rozšířenou působností, nebo hejtman kraje pro část svého území.

Důvodem pro vyhlášení evakuace může být požár, hrozící výbuch, stavební narušení objektu, sesuvy půdy, zamoření chemickými látkami, povodeň či zátopová vlna, nebo teroristická hrozba.

Bude-li vyhlášená evakuace doporučuje se občanům zachovat klid a rozvahu, přesvědčit se, zda i sousedé vědí o vyhlášení evakuace, připravit si evakuační zavazadlo, zabezpečit domácí zvířectvo a majetek. Dále je velmi důležité sledovat následné pokyny a informace ve sdělovacích prostředcích prostřednictvím megafonů, rozhlasu a televize, uhasit před odchodem z objektu otevřený oheň, uzavřít hlavní přívod vody, plynu a vypnout elektrický proud. Pokud je vše provedeno je zapotřebí zabezpečit bydliště a po jeho opuštění se řídit pokyny evakuačních orgánů, jimiž jsou převážně složky Integrovaného záchranného systému a zabránit panice [10] .

Evakuační zavazadlo :

Občanům v oblastech s potenciálním ohrožením mimořádnými událostmi se doporučuje mít pro případy evakuace připraveny nejdůležitější osobní věci takzvané evakuační zavazadlo.

Obsah zavazadel by měl obsahovat tyto náležitosti : osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti, základní potraviny trvanlivé, nebo v konzervách, dobře zabalený trvanlivý chléb, zásobu pitnou vodu v plastových lahvích, předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor, přenosné rádio a svítilnu s rezervními bateriemi, toaletní a hygienické potřeby, léky, otvírák, kapesní nůž, zápalky, šití a další drobnosti, náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 4.

Obyvatelstvo, které zvolí **samovolnou evakuaci** s následným ubytováním u příbuzných, známých, nebo na chatách, je povinno neprodleně nahlásit změnu svého pobytu buďto na Městský úřad nebo prostřednictvím vyplněného formuláře, který umístí na viditelné místo svého obydli. Oznámi tímto, že obyvatelé domu, nebo bytu jsou v bezpečí nehledě, že tím zásadně ulehčí práci záchranným složkám a zabrání zbytečnému násilnému otevření bydliště z důvodu prověření jejich přítomnosti.

V případě **evakuace obyvatel organizovanou formou** budou tyto osoby soustředěné do náhradních ubytování zřízených v tělocvičnách škol, ubytovnách, hotelích a v letním období také ve stanech a to na nezbytně nutnou dobu. Pak povinnost hlásit změnu trvalého pobytu pro ně neplatí, jelikož v těchto evakuačních střediscích bude jejich totožnost zjištěna a zaevidována.

Hlavní zásadou v krizových situacích je nemyslet jen na sebe, nebýt lhostejný k neštěstí druhých. Pomáhat ohroženým, nemocným a starým lidem, případně se dočasně postarat o zbloudilé, nebo opuštěné děti bez dozoru. Zkrátka nejdůležitějším přístupem v takových situacích je lidský přístup, solidarita a vzájemná pomoc občanů [10] .

2.7. Evakuační opatření

Evakuační opatření se plánují pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení 3. nebo zvláštního stupně poplachu v souladu s vyhláškou č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů. Kompetenčně evakuační opatření spadají do pravomoci krizového štábu a jeho odborných pracovních skupin STANO (spojení, týl, analýza, nasazení sil a prostředků, ochrana obyvatel). Pracovní skupina pověřena ochranou obyvatel má na starosti především poskytování a přijímání humanitární pomoci, případně organizování centra humanitární pomoci, varování a informování obyvatelstva, sledování hygienicko-epidemiologické situace, evakuace a evidence evakuovaných osob včetně nouzového přežití (koordinace evakuace, nouzové ubytování, stravování, pitná voda apod.), psychologická služba, odborná pomoc při

radiačním, chemickém nebo biologickém nebezpečí, poskytování prostředků individuální protichemické ochrany [10].

Evakuace se provádí z prostorů, nebo objektů ohrožených mimořádnou událostí do míst, nebo oblastí, kde se zajišťuje pro evakuované obyvatelstvo náhradní i provizorní ubytování včetně stravování a humanitární pomoci. Evakuovaným domácím zvířatům je zde poskytnuto vhodné ustájení a věci, nebo výrobní prostředky jsou dočasně uskladněny [10] .

Evakuační opatření se vztahuje především na [10]:

a) Povodně v důsledku rychlého tání sněhu nebo přivalových dešťů, označované jako **přírozená povodeň**, kdy se vodní tok vylíje vlivem přírodních sil mimo své přirozené koryto

b) Území ohrožené haváriemi vodohospodářských dle zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, kdy na vodním díle dojde k narušení hráze, protržení nebo přelivu hráze. V tomto případě hovoříme o **zvláštní povodni**

c) Zóny havarijního plánování, nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami týkajícími se zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky. Týká se objektů ve kterých může dojít v důsledku porušení technologického procesu k výronu nebezpečné škodliviny nebo při úniku z dopravních prostředků transportujících tyto látky po silnici, nebo železnici.

d) Zón havarijního plánování, nebo jaderných energetických zařízení týkající se zákona č. 18/1997 Sb., „Atomový zákon“. Vztahuje se na objekty ve kterých může dojít v důsledku porušení technologického procesu k úniku ionizujícího záření.

e) Zjištění před nebezpečím sesuvu půdy a skalních masívů do údolí a následnému ohrožení obyvatel, případně při jiných nepředvídaných mimořádných událostech.

Evakuační opatření vycházejí z ustanovení vyhlášky č. 380/2002 Sb., příprava a provádění úkolů ochrany obyvatelstva a dále pak především z § 12 odst. 5, jež se týká stanovení evakuačních prostorů, zajištění propustnosti evakuačních tras, zajištění míst shromažďování a příjmu evakuovaných osob. V rámci těchto opatření musí být řešena dokumentační příprava pro příjem evakuovaných osob, řízení dopravy, nouzového ubytování a evakuace. Dále pak umístění hospodářského zvířectva a materiálních hodnot, informování obyvatelstva a jeho psychologické přípravy.

Vyhodnocení jednotlivých mimořádných událostí a rozsah jejich plánovaných opatření je konkretizován v havarijní a krizové dokumentaci jednotlivých obcí a obcí s rozšířenou působností podle charakteru ohrožení. Dokumentace řeší důvody, maximální počty evakuovaných obyvatel, zvířat, materiálních hodnot a vlastní způsoby evakuace. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 7, 8, 9.

2.7.1. Zabezpečení evakuace

Způsob a provádění evakuace dle rizik na daných územích :

Konkrétní postup při evakuaci je řešen rozhodnutím o evakuaci na základě vyhodnocení rozvoje momentální dané situace a případném ohrožení obyvatel například v jednotlivých

záplavových oblastech. Obecně charakterizovaný proces se následně dělí na jednotlivé činnosti a aktivity, které je třeba zabezpečit pro efektivní výsledky jednotlivých dílčích etap celého evakuačního procesu. Je zapotřebí vhodná a důsledná koordinace celého systému opatření, jenž následně vyústí v bezpečný přesun evakuovaných obyvatel z postižených oblastí, ale také k bezpečnosti jednotlivých zúčastněných záchranných složek.

Způsob evakuace závisí vždy na místních podmínkách a také na faktorech a rizicích, které může vyvolání evakuace způsobit. Rozdílný zajisté bude zásah a evakuace obytné budovy někde na opuštěném místě, nebo naopak v centru města, průmyslovém podniku, nebo skladu nebezpečných chemických látek. Průběh evakuace pak může být provázen množstvím faktorů a rizik, která mohou značně ovlivnit danou situaci a samotnou evakuaci nepříjemně zkomplikovat. Významný vliv na zabezpečení, přesun obyvatel a celkový průběh evakuace může mít také dopravní infrastruktura v dané lokalitě. Zcela zásadní bude jistě ve vztahu k osídlenosti regionu i plošné pokrytí složkami Integrovaného záchranného systému, využitelnost veškerých lidských zdrojů a materiálních prostředků. To vše může v souhrnu zlepšit krizovou situaci a mít velký vliv na efektivnější zabezpečení případné evakuace a jejich výsledků.

Celý proces příprav a provádění evakuace bych shrnul do těchto kroků [10] :

- rozhodnutí k evakuaci na základě vyhodnocení stávající situace,
- vymezení evakuačních oblastí a pořadí jejich evakuace,
- určení evakuačních tras a zajištění dostatečného množství dopravních prostředků,
- zajištění činnosti evakuačních středisek, určení a příprava míst k nouzovému ubytování a stravování pro evakuované osoby,
- vyhotovení podkladů pro periodickou a plynulou informovanost obyvatel,
- provedení uzávěr tras a následná regulace pohybu obyvatelstva uvnitř i vně evakuačních prostor,
- zřetelné a srozumitelné označení míst shromažďování, stanovení evakuačních postupů
- ostraha a kontrola opuštěných obydlí na vyevakovaném území
- zabezpečení evidence evakuovaných osob, jejich následné rozdělení a zajištění hromadné přepravy osob
- zajištění příjmu a evidence evakuovaných osob a jejich rozdělení do míst nouzového ubytování
- zabezpečení objektů a míst nouzového ubytování a stravování
- průběžné informování evakuovaného obyvatelstva i široké veřejnosti o aktuálním stavu
- trénování psychické odolnosti v případě dlouhodobého pobytu v náhradním ubytování.

2.7.1.1 Odborné zabezpečení evakuace

Zabezpečení evakuace dělíme do těchto základních typů :

Pořádkové zabezpečení, jež má ve své kompetenci Městská policie, Policie České republiky a Vojenská policie.

Dopravní zabezpečení zajišťuje MHD, ČSAD, případně smluvní soukromí dopravci.

Zdravotnické zabezpečení má ve své kompetenci Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím sítě zdravotnických zařízení, zdravotnické rozvoze služby, předlékařské pomoci a pomoci psychologů a lékařů.

Ubytování a stravování zabezpečují smluvní partneři, nebo humanitární organizace.

Mediální zabezpečení se zajišťuje prostřednictvím televize, rozhlasu, tisku, informačních brožůrek, letáků, megafonů a hlásných vozidel.

Pořádkové zabezpečení evakuace

Pořádkové zabezpečení evakuace je založeno na důsledné součinnosti jednotlivých složek IZS s evakuovanými lidmi v rámci ohroženého prostoru a jejich přesunu do předem vyhrazených evakuačních shromaždišť. Pro úspěšné provedení těchto činností je důležité důsledné vymezení jednotlivých evakuačních tras, které se následně mění dle potřeby. Dvousměrné dopravní komunikace se přeorganizují na jednosměrné z důvodu eliminace kumulování dopravních prostředků a předcházení případným nehodám. Vozidla zasahujících jednotek Integrovaného záchranného systému pak využívají přednostní právo na těchto vymezených trasách. K zajištění evakuačních tras a řízení provozu jsou pověřeny uniformované složky Policie České republiky, Městská policie, případně Vojenská policie, Celní správa a v krajním případě i příslušníci Hasičského záchranného sboru. V kompetenci těchto bezpečnostních složek je pak i následná ostraha a průzkum opuštěných objektů a lokalit [10].

Dopravní zabezpečení evakuace

Zabezpečení evakuace je úzce spojeno s dopravní obslužností jednotlivých lokalit. Především se jedná o bezpečný přesun evakuovaných obyvatel do připravených evakuačních středisek. Přesně vymezenými evakuačními trasami se urychleně přesunou evakuovaní obyvatelé z ohrožených oblastí do bezpečí. Tyto přesuny zajišťuje, pokud je k dispozici ve značné míře městská hromadná doprava, dále se využívají dopravní prostředky České autobusové dopravy a soukromí smluvní dopravci. Smlouvy s těmito dopravci včetně kontaktů bývají uvedeny v přílohách evakuačních plánů [10].

Zdravotnické zabezpečení evakuace

Další a o nic méně významnou složkou IZS při zabezpečení evakuace je Zdravotnická záchranná služba. Jejím prioritním úkolem je poskytování přednemocniční neodkladné péče, kterou zajišťují od první chvíle vzniku mimořádné události. Je tvořena Rychlou lékařskou pomocí a Rychlou záchrannou pomocí a od doby, kdy i řidiči sanitních vozů absolvovali zdravotnické kurzy je jejich servis na velice profesionální úrovni. Zásahy jsou zabezpečovány množstvím přístrojů a techniky mezi které patří sanitky a terénní vozy vybavené zdravotnickým materiálem a zařízením, vrtulníky letecké záchranné služby a také čluny vodní záchranné služby. Veškeré složky Zdravotnické záchranné služby mají zpracovány vlastní traumatologické plány aplikovatelné pak na danou mimořádnou událost. V prvním sledu se ze zasažené oblasti evakuují těžce zdravotně postižení, staří lidé, děti do 15 let a osoby potřebující neodkladnou zdravotní péči. V případě potřeby působí Zdravotnická záchranná služba i jako složka evakuační a vyprošťovací [10].

Co se týče zabezpečení lékařského nemocničního ošetření v případě mimořádných událostí a velkých nehod, zde se dostává poněkud do rozporu legislativa s praxí. Pokud je určitá nemocnice povinná dle traumatologického plánu zabezpečit počet lůžek a materiálu pro

případ mimořádné události, nebo nehody, neznamená to ještě, že tomu taky odpovídají počty kvalifikovaného zdravotnického personálu schopného pak zvládnout danou situaci. Což v převážné většině případů bývá skutečností. Podotýkám, že tuto informaci jsem obdržel od kvalifikovaných odborníků zabývajících se touto problematikou.

Zabezpečení ubytování a stravování

Přechodné náhradní, nouzové ubytování se řeší dle potřeb a počtu evakuovaných osob. Každé město a obec má nasmlouvané hotely a ubytovny pro potřeby náhradního ubytování. Využívány jsou také školy a sportovní zařízení, jako jsou tělocvičny a sportovní haly s vlastním sociálním zařízením. Pro účely stravování je důležité, aby budova měla zabezpečenu dodávku pitné vody a nezávadných potravin. Pitná voda se zajišťuje prostřednictvím hygienických balení, dovozem v cisternách, nebo z vodních zásobáren. Co se týče stravování, je zajišťováno humanitárními organizacemi již bezprostředně po evakuaci. K těmto účelům se používají mobilními stany a obsluhu stravovacího zařízení zabezpečují vyškolení odborníci [10].

Mediální zabezpečení evakuace

Zásadním úkolem v rámci evakuace je informovanost evakuovaných obyvatel a široké zainteresované veřejnosti. K medializaci a prezentaci se využívají veškeré dostupné prostředky. Tiskovinami počínaje, přes rozhlasové až po televizní vysílání. V prvních chvílích mimořádných událostí jsou ale především využívány megafony, obecní rozhlas a tlapačové vozy. Předtištěné dokumenty, předlohy a letáky šířené mezi veřejností plní funkci nejen informační, ale také analytickou pro sběr potřebných informací a dat [10]. Dokumentační fotografie je v příloze č.4.

2.7.2. Způsoby realizace evakuace

Evakuace samovolná :

O samovolné evakuaci hovoříme tehdy, když evakuační proces není koordinován a obyvatelstvo z důvodu sebezáchrany před daným ohrožením jedná dle vlastního rozhodnutí. Tento mnohdy neuvážený postup může mít následky v podobě zbytečných ztrát na životech, zdraví a majetku. Obecně je snahou evakuačních orgánů, zodpovídajících za evakuaci, získat kontrolu a dohled nad průběhem samovolné evakuace, případně ji metodicky řídit [4].

V dnešní době je situace taková, že valná většina obyvatelstva vlastní minimálně jeden automobil, motocykl, nebo bicykl, tudíž si myslím, že by měly evakuační orgány zohlednit tento fenomén a akceptovat jej v evakuačních plánech. Navrhoval bych, především v ohrožených oblastech, preventivně zpracovat obecními úřady seznamy obyvatel, kteří by tento způsob evakuace použili. Byly by v nich pro potřeby evakuačních složek uvedeny dané osoby a místa jejich náhradního pobytu (příbuzní, sousedé, chaty, atp.). Předěšlo by se tím také hlavně pátrání zasahujících jednotek po nezodpovědných občanech, kteří by opustili domovy bez jakéhokoli uvědomění o svém odchodu.

Samoevakuace :

Samoevakuaci rozumíme evakuaci osob, jež je metodicky řízena a evakuované osoby se přemísťují rovněž s použitím vlastních dopravních prostředků, nebo pěšky s tím rozdílem, že tento proces je organizován a řízen [28].

Evakuace se zajištěním přepravy:

Je to proces evakuace, kdy je pro obyvatelstvo zajištěna doprava hromadnou přepravou autobusy, případně nákladními automobily uzpůsobených k hromadné přepravě osob. Evakuace je řízena a osoby se přemísťují mimo hromadné dopravy i s využitím vlastních dopravních prostředků nebo pěšky [28].

Evakuace postupná :

Postupná evakuace patří mezi evakuační postupy jež se týkají evakuace objektové a je převážně organizována tak, že jsou nejdříve evakuovány osoby na podlaží s rozvojem požáru, následně pak z podlaží nad zasaženým úsekem a poté až z ostatních podlaží v objektu. Akt vyklizení následných podlaží se provede těsně před ukončením evakuace osob z podlaží předchozího [29].

Evakuace současná :

Při současné evakuaci dochází k vyklizení a přesunu osob do bezpečných prostorů najednou z celého objektu [29].

2.8. Evakuační zařízení**Evakuační středisko :**

Evakuační středisko zajišťuje přepravu z míst shromažďování osob do evakuačního střediska. K tomuto účelu využívá veškerých dostupných dopravních prostředků poskytovaných státními i soukromými subjekty. Po příchodu osob do střediska tyto zaeviduje, včetně informací o poskytnutí pomoci, nebo o slučování evakuovaných rodin a jejich rozdělování do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek. Povinností evakuačního střediska je také zřízení a označení místa pro podávání základních informací občanům. Dále vytvoření zařízení pro poskytování základní zdravotnické, předlékařské pomoci a zajištění případného převozu zraněných nebo nemocných do nemocnic. Dalšími povinnostmi je vytyčování evakuačních tras ke stanicím hromadné přepravy, zajišťování noclehů a stravování pro evakuované obyvatelstvo, které bude prodlévat v evakuačním středisku déle než 12 hodin a pro personál. V neposlední řadě zabezpečuje udržování veřejného pořádku, informuje o dané situaci a průběhu evakuace krizový štáb [31].

Přijímací středisko :

Povinností přijímacího střediska je přijímat evakuované osoby, jejich přerozdělování do určených cílových míst a míst nouzového ubytování, první předlékařská pomoc zraněným, nebo nemocným a jejich odvoz do určených zdravotnických zařízení. Důležité je neustálé podávání informací a to krizovým orgánům o průběhu evakuace, orgánům veřejné správy o evakuačních opatřeních o počtech evakuovaných osob a informování evakuovaných osob dle vyhlášky č. 380/2002 Sb. § 14, k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva [31].

Shrnutí evakuačních opatření

Vyhlášením evakuace nastává občanům, jichž se to týká, povinnost vlastními, nebo hromadnými dopravními prostředky dostat se do evakuačního střediska. Z této povinnosti jsou vyjmuty osoby, které se samovolně uchýlí do náhradního soukromého ubytování a o této skutečnosti zpraví evakuační orgány. Osob, které nemají možnost soukromého ubytování jsou

směřovány do evakuačních středisek. Po příchodu do přijímacího střediska bude provedena jejich identifikace, následně budou zaevidováni a rozděleni k náhradnímu ubytování dle evakuačního plánu. Zabezpečení nouzového ubytování se provádí prostřednictvím podnikatelských i nepodnikatelských subjektů se kterými jsou předem nasmlouvány příslušné podmínky. Občané, jichž se evakuační povinnost týká se přitom hlásí ve střediscích co nejbližší svého bydliště, případně dle určení v evakuačním plánu obce, která je o této skutečnosti povinna občany informovat. Předjde se tím případnému nerovnoměrnému naplnění těchto středisek a zmatku. Ideálním stavem k rozdělení a evidenci obyvatel by dle mých zkušeností bylo, kdyby přijímací a evakuační střediska byla situována na stejných místech, nebo objektech. Po zaevidování je zapotřebí co nejefektivněji rozmístit evakuované obyvatelstvo do míst náhradního ubytování, nejlépe v okruhu samotného evakuačního střediska. Usnadní se tím cesta osob k ubytovacím objektům co nejkratší trasou a dojde jejich k plynulému rozmístění. V případě rozmísťování osob do ubytování je pak zapotřebí klást důraz především na matky s dětmi a staré, nebo nemocné a případně jim zajistit transport vozidly.

Co se týče stravování evakuovaných osob bývá v převážné míře, vyjma akutních situací smluvně zajištěno s danými provozovateli, stejně jako v případě nouzového ubytování. Tyto smlouvy jsou většinou uzavírány předem, anebo ve fázích příprav k evakuaci.

Další záležitostí je návrat evakuovaných osob do domovů po skončení ohrožení a zrušení evakuačního stavu. Pokud občanům nastane problém s návratem do svých domovů z důvodu jejich poškození, nebo úplné devastace je jim povinna dotyčná obec poskytnout náhradní ubytování až do vyřešení jejich bytové situace. Z tohoto důvodu považuji za podstatné při zpracovávání evakuačního plánu, vést v patrnosti tuto eventualitu při uzavírání předběžných smluv se subjekty poskytujícími náhradní ubytování.

2.9. Dílčí závěr týkající se evakuace:

Co se týče doporučení pro evakuované obyvatelstvo, dovolil bych si uvést několik postřehů ze své záchranné praxe, konkrétně z evakuace a záchranných prací při povodních na Moravě v roce 1997 ve městě Bohumíně, jež je v územní působnosti našich hasičských jednotek. Také jsem čerpal informace ze zkušeností mých kolegů, kteří později v roce 2002 pracovali na záchranných akcích při povodních v Čechách, konkrétně v obci Karlštejn.

Myslím si, že při kladení důrazu na rychlý průběh evakuace postrádají smyslu především některé činnosti nařizené v pokynech pro evakuaci. Pokud by se jednalo například o pozvolný průběh povodně tak jsou zajisté na místě, ale předpokládám, že po protržení hráze nějakého vodního díla, nebo prudké záplavové vlny si půjde v klidu málokdo sbalit evakuační zavazadlo. Spíše popadne to co má po ruce, nebo to co považuje v daném okamžiku za životně nejdůležitější. Mnohdy jsou tím jen děti, domácí zvířata, nebo taky dotyčným osobám zůstane jen to co měly momentálně na sobě.

Obecně lze občanům doporučit snad jediné a tím je okamžitý přesun dle akutnosti situace na místa, která budou ohlašována v médiích, nebo pomocí obecních rozhlasů, případně megafonů. Ohroženým občanům je převážně prostřednictvím těchto informací doporučováno vzít s sebou do bezpečí především veškeré cennosti, osobní věci a dokumenty. V dnešní době jsou již opatření IZS na takové úrovni, že existuje okamžitá možnost postiženým zabezpečit případnou stravu a nápoje. Záleží rovněž, zda se jedná o oblast, která je ohrožena dříve, anebo se jedná o oblasti, kde nehrozí nebezpečí z prodlení a evakuace zde probíhá pozvolně.

Například v případě povodně ve městě Bohumín ve kterém jsme jako hasiči prováděli evakuaci obyvatel se jednalo převážně o pozvolnou evakuaci, jelikož nehrozila prudká záplavová vlna. Ohrožení občané z nižších podlaží městské zástavby byli evakuováni na člunech, těžké hasičské a vojenské technice do bezpečí ubytoven, hotelů, školních zařízení a nemocnic. Zde byli zaregistrováni a následně jim byla poskytnuta pomoc formou náhradního ubytování, stravy a případného zdravotnického ošetření. Jelikož převážná část města byla již zatopena vodou, splynula příjmová a evakuační střediska v jedno současně s místy nouzového ubytování, kde byla poskytována občanům strava i nocleh. Po opadnutí vody po několika dnech se pak již začala opatření nouzového ubytování řešit konkrétněji, především pro občany, kteří se nemohli vrátit do svých vodou zdevastovaných domovů a pro rodiny s dětmi. Veškerý průběh záchranných prací se v počátcích povodně nesl v duchu improvizace a mnohdy i chaosu způsobovaného občany města. Muselo se postupovat dům od domu a pátrat po jejich ohrožených obyvatelích, kteří se podřídili evakuaci prakticky až začala voda vnikat do jejich obydlí. Obyvatelům, kteří nebyli přímo ohroženi a zůstali v obytných domech se poté zabezpečovala humanitární pomoc, formou potravin, hygienických potřeb a lékařské pomoci. Hlavním nešvarem v důsledku nemožnosti důsledné kontroly bylo, že občané většinou romské národnosti zneužívali materiální pomoc, která se rozvážela postupně po ulicích a opětovně přicházeli pro další a další přídělky. Množily se také krádeže a to jak humanitární pomoci, tak vykrádání prodejen a opuštěných bytů. Z důvodu nedostatečnosti policejních opatření byla bezpečnost města posílena následně i armádou. Součinnost zasahujících složek byla v té době ještě v plenkách, ale zcela jistě poskytla pro vznik budoucího Integrovaného záchranného systému cenné zkušenosti. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 5.

Jako protiklad zde naopak stojí opatření ochrany obyvatelstva v případě chemických havárií. V těchto případech by většinou evakuace z časové tísně, díky rychlému rozvoji ohrožení patrně neprobíhala, zkrátka by se nestihla provést. Ochrana obyvatel by se tudíž řešila jejich improvizovaným ukrytím, nebo evakuací s předchozím ukrytím. V rámci informovanosti obyvatel jsou občané každé oblasti s potenciálním ohrožením mimořádnou událostí uvědomováni o daných nebezpečích a činnostech v případě evakuace. Také jsou nabádáni k přípravě osobních evakuačních zavazadel a ke zpracování takzvaných rodinných plánu činností pro případ ohrožení. Dle informací, které jsem zaznamenal z jednoho televizního programu je evakuačním zavazadlem při mimořádných událostech v USA vše co se podaří naházet do kufru automobilu, což se dá mnohdy srovnat se stěhováním. Nejdůležitější ze všeho v našich podmínkách je však bezpečná evakuace především ohroženého obyvatelstva a evakuace domácího zvířectva, případně majetku zůstává mnohdy bohužel věcí podružnou, ne-li nemožnou.

2.10. Nouzové přežití obyvatelstva

V následující kapitole bych v rámci nouzového přežití obyvatelstva pohovořil o zabezpečení základních potřeb pro vyevakuované obyvatelstvo mezi něž patří zabezpečení náhradního ubytování, stravování a humanitární pomoci pro evakuované osoby.

Nouzové přežití a na něho navazující humanitární pomoc jsou řešeny zákonem č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (§ 7,odst.2, písm. i, §10, odst.5, písm f a g, §15,odst.2, písm. f, §16, písm. c, a Nařízením vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování se do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a

podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č.527/2002 Sb., (§§5-6).

Konkrétní opatření v této oblasti pak jsou v souladu s Vyhláškou MV č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, zahrnuté do plánů konkrétních činností (Plán nouzového přežití) jako součást havarijního plánu kraje [32].

Nouzové přežití obyvatelstva patří mezi stěžejní opatření ochrany obyvatelstva při krizových situacích, především živelních pohromách a stavech, kterým předcházela dlouhodobá evakuace obyvatelstva z prostorů, kde mu hrozilo nebezpečí. Zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva po předcházející evakuaci se poskytuje postiženým osobám v prostorech náhradního ubytování s využitím sídlištní aglomerace, nebo s použitím nouzového ubytování na vyhrazených plochách ve stanech, přístřešcích, mobilních kontejnerech, nebo jiných k tomuto účelu přizpůsobených objektech.

Vytvoření předpokladů ke splnění úkolů nouzového přežití obyvatelstva se realizuje systémem opatření, přijatých a zabezpečených před vznikem krizové situace nebo i v jejím průběhu. Zaměřují se na ubytování obyvatelstva, jeho zásobování potravinami, pitnou vodou a na poskytování základních služeb. Opatření nouzového přežití obyvatelstva jsou zahajována 1 - 2 dny po vzniku krizové situace a aktivace nouzového systému. Do této doby se na záchraně občanů budou podílet obce místními opatřeními a sami občané vlastním předzásobením. V případě evakuace to budou zásoby přinesené z jejich evakuací opuštěných domovů. Opatření nouzového přežití budou zabezpečována nepřetržitě po dobu nutnou k zachování jeho zdraví, života a životních potřeb. Opatření nouzového přežití budou ukončena návratem postiženého obyvatelstva do jeho původních bydlíšť a obnovením jejich infrastruktury. Tato opatření budou státní správou zabezpečována po celou dobu potřeby evakuovaného obyvatelstva až do doby, kdy již tato mimořádná opatření nebudou nutná [32].

Nezanedbatelnou součástí nouzového přežití obyvatelstva je i **humanitární pomoc**. Humanitární pomoc postiženému obyvatelstvu je poskytována jednotlivci, skupinami, spolky, státními i nestátními organizacemi ve prospěch obyvatelstva, postiženého následky mimořádných událostí. Týkájí se materiální, duchovní, zdravotnické, sociální a právní oblasti.

Zásoby pro humanitární pomoc, součást státních hmotných rezerv.

Pro nouzové zabezpečení občanů postižených mimořádnou událostí poskytuje stát ze svých skladů hmotných rezerv také nezbytné prostředky humanitární pomoci. O poskytnutí zásob ze skladů pro humanitární pomoc za krizových situací rozhoduje předseda SSHR na základě požadavku krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo určené obce. Nouzové zásoby ve formě materiálu a potravin přiděluje fyzickým osobám vážně postižených krizovou situací krajský hejtman nebo starosta obce a odpovídá za jejich adekvátní přerozdělení. Vydané ZHP se pak nevracejí ani finančně neuhrazují a slouží pro první období krizové situace k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které vlivem krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití. Bývají to převážně osoby, které nebyly evakuovány a zůstaly v zasažené oblasti k ochraně osobního, nebo společného majetku. Vyžádání prostředků ze skladů státních hmotných rezerv se předpokládá v situacích, kdy příslušný SÚ není schopen poskytnout tyto prostředky z vlastních připravených zdrojů. Dokumentační fotografie je uvedena v příloze č. 10.

2.10.1. Nouzové a náhradní ubytování obyvatelstva

Nouzového ubytování :

V případě míst nouzového ubytování se jedná o zařízení, nebo objekty vně evakuační zóny, jenž je určeno k přechodnému ubytování evakuovaných osob. Dané objekty nejsou, nebo nemusí být k ubytování určeny a běžně používány a jsou až k tomuto účelu dodatečně upravovány. Jsou zařízeny tak, aby vyhovovaly základním požadavkům pro nocleh, hygienické potřeby a odpočinek ubytovaných osob. Tato náhradní ubytování jsou zřizována převážně z tělocvičen, sportovních hal, školních učeben, stanů, přístřešky a podobně [31].

Náhradní ubytování :

Náhradní ubytovací zařízení je zřizováno pro evakuované osoby, jež nemají možnost návratu do svých domovů z důvodu jejich poškození, nebo jejich nevratné devastace. Tato zařízení s náhradním ubytováním se většinou nacházejí mimo evakuační zónu a bývají následně dle potřeby smluvně zajištěna s ubytovnami, motely, hotely, domovy mládeže, nebo jsou takto poškození obyvatelé umísťováni do volných obecních bytů [31] .

2.10.1.1. Kontejnerový automobil nouzového přežití – KANP [32]

Jedním z prostředků náhradního ubytování jsou i mobilní objekty, které mají ve svých kompetencích krajské krizové štáby, nazývaných kontejnery nouzového přežití. Tyto kontejnery jsou určeny k poskytování rychlé, účinné a neodkladné pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí. Většinou jsou uloženy ve skladech Hasičského záchranného sboru, civilní ochrany, ale také v inventáři některých humanitárních organizací.

Kontejnery nouzového přežití jsou především určeny k použití při živelných mimořádných událostech, železničních a leteckých nehodách, nebo hromadných dopravních nehodách v silniční dopravě. Také je je možno použít při rozsáhlých destrukcích obydlí, masivním přílivu běženců, nebo mimořádných bezpečnostních opatřeních státu. Jeho další využití je možné i při dlouhodobých náročných akcích Integrovaného záchranného systému, odpočinku a občerstvení zasahujících příslušníků, nebo jako místo pro řízení zásahu.

Možnosti, kapacita a vybavení :

Kontejner nouzového přežití zabezpečuje prostor a ochranu pro cca 25 osob s možností sezení u stolu, poskytování horkých nápojů a konzumaci stravy, možností předlékařského ošetření a základní hygienické očisty včetně použití WC. Kontejner musí svojí konstrukcí odpovídat požadavkům vyhlášky č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky ve znění pozdějších předpisů.

Technické provedení kontejneru umožňuje:

Jeho přepravu v závěsu a stohování do větších uskupení, nepřetržitý provoz po dobu 24 hod a funkci v rozmezí teplot -30 až +50°C. Následné uvedení do pohotovosti je možno minimálně dvěma osobami již do 1 hodiny. Možno jej ustavit v terénu do 8° sklonu a vytopení stanu při venkovní teplotě – 5 °C na teplotu minimálně 15 °C rovněž do 1 hodiny. Co se týče elektroinstalace má elektrický rozvod o napětích 230 V a 12V/24 V za dodržení vyhlášky 50/1978. Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice ve znění pozdějších předpisů. Obsahuje také vnější osvětlení a vnější ozvučení celého prostoru s možností vzájemného propojení dvou a více souprav, možnosti jejich sdružování v jeden celek, jejich elektrického propojení, nebo jejich napojení na elektrickou síť. Veškerý potřebný materiál kontejneru je přepravován a uskladněn v každé jednotlivé soupravě. Dokumentační fotografie a technická charakteristika je uložena v příloze č. 6.

2.10.2. Osobní a rodinná preventivní příprava, doporučení občanům

Vzhledem ke zvyšujícímu se počtu a hlavně k nepředvídatelnosti některých mimořádných událostí se dnes stává aktuální záležitostí příprava každého jedince, nebo rodiny na vznik a řešení této eventuality. Při vzniku takovýchto situací, než dorazí pomoc státních organizací a složek je nejdůležitější poradit si vlastními silami a prostředky. Lidé, kteří již nějakou krizovou životní zkušeností prošli nejlépe vědí, že není radno spoléhat ve všem na státní mechanismy a nechávat vše na náhodě. Výrazným svědectvím jsou zkušenosti lidí z minulých let například ze záplavových území. Právě nejen pro případy povodní, ale mimořádných situací obecně je výhodné mít doma k dispozici zásobu nouzových základních potravin a potřeb k přežití a eventuálně zpracován i nějaký plán pro krizové situace.

V případě, že je váš domov postihnut nějakou mimořádnou událostí, nebo katastrofou je nejdůležitější zajistit bezpečí všech přítomných. Pro tyto případy musíte mít připraven nouzový plán a každý člen rodiny by měl být vyškolený a informovaný jak se v dané situaci zachovat. Plány krizového postupu by se měly lišit v závislosti na typu katastrofy. Postupy v případě požáru, nebo katastrof spojených s počasím by byly jiné, než postupy například v případě vichřice. Členům rodiny by mělo být jasné, co mají dělat, čím se vybavit k nouzovému přežití a do kterých míst se mají v takových situacích přesunout. Rodiny by měly trénovat zvládání takových situací cvičeními i v noci (za náročnějších podmínek), aby se zajistilo, že děti v případě nebezpečí nezapnikají, budou se chovat instinktivně a zachovají klid. Takové praktické i teoretické znalosti by se v případě nouze mohly projevit jako životně důležité. Pro takovéto případy zpracovaný a jasně popsany nouzový plán říká každému zúčastněnému srozumitelně co má dělat a zklidňuje paniku. Pokud získáme dostatečnou praxi, tak konkrétní plán činností povede k efektivnímu zvládnutí nouzové situace a eliminuje na minimum případná rizika [30].

Ideálním postupem by bylo zjistit si prostřednictvím Obecních úřadů, nebo Hasičských záchranných sborů jaké mimořádné události nám hrozí v místě našeho bydliště. Tyto zjištěné poznatky poté následně zhodnotit a vyvodit z nich závěry, které by obsahovaly opatření pro nouzové situace, jež by mohly nastat. Je především zapotřebí si jednotlivě, nebo jako rodina říci co bychom dělali, kdyby k nějaké nepředvídané události došlo a zda jsme dostatečně připraveni ji čelit. Samozřejmě nemůžeme předvídat vše co může nastat, ale být alespoň v základních aspektech připraven je bezpochyby lepší než jen nečinně přihlížet a zoufat.

Mezi základní body nouzového rodinného plánu patří spojení s rodinnými příslušníky a vědět kde se v dané chvíli nalézají. Což samozřejmě obnáší telefonní, nebo e-mail kontakt, případně uvědomění zprostředkované spolehlivou třetí osobou. Dále pak pokud nastane výpadek elektrického proudu, telefonních a internetových sítí, mít dohodnuté postupy a činnosti. Například mít určené kontaktní shromaždiště v místě bydliště kde by se rodina mohla sejit, kdo vyzvedne děti, kde budou zanechány zprávy pro ostatní členy rodiny a každému vymezit jeho povinnosti. Kdo zabezpečí dopravní prostředek bude-li k dispozici a jeho doplnění palivem, kdo se postará o zabezpečení bydliště, nebo o domácí zvířectvo. Základním bodem úspěchu pak bývá zachovat chladnou hlavu, nezapnikat a dodržovat předem určené postupy, které je možno si preventivně nacvičit.

2.10.3 Návrh evakuačního zavadla

Nedílnou součástí každé krizové situace a evakuace zvláště je především evakuační zavadlo. V předcházejících kapitolách jsem se již zmiňoval o jeho obsahu, jenž je obecně uváděn v různých doporučeních a jehož obsah se liší jen minimálně. V následujících řádcích

bych se chtěl zamyslet nad jeho obsahem v aspektech co nejefektivnějšího provedení a využití. Je samozřejmě podstatné zda je toto zavazadlo určeno pro osobu dospělou, nebo dítě, a následně váhově diferencováno, budu se ale problémem zabývat obecně.

Pokud osoby, nebo rodina provádějí evakuaci samovolnou, nebo samoevakuaci soukromým vozidlem, mají samozřejmě větší možnosti. Osobní vozidlo jim v tomto případě skýtá více prostoru a mohou jej využít k převozu většího množství osobních věcí, nebo zásob. Samozřejmě by měl být také inventář vozidla v podobě náhradních dílů, náradí, záložního kola k případné opravě a kanystru s palivem. Nic ovšem není radno podceňovat a osobně bych doporučoval i v tomto případě vézt zavazadla jednotlivě nabalena pro případ, že by vozidlo z jakýchkoli důvodu přestalo plnit svoji funkci.

Dle mých představ a zkušeností by mělo být evakuační zavazadlo přenositelné na zádech, aby měla dotyčná osoba volné ruce a mohla se tak snadněji přemísťovat, anebo pomáhat ostatním. Tento účel splňují především turistické batohy a krosny. Různé tašky a kufrы se například v případě rychlého přesunu, nebo povodní neosvědčily a evakuovaným osobám dělaly problémy, nebo také skončily ve vodě.

Co do obsahu nouzového evakuačního zavazadla uvádím výčet základního vybavení :

Potraviny : Především potraviny s energeticky výživnou hodnotou, zpravidla jednoduchou stravu v průměru na dva až tři dny.. Doporučuji uzeniny, sušené maso a masové konzervy (mimo vegetariánů), tvrdý sýr, sušené potraviny, trvanlivý chléb, knäckebrot, müsli, sušenky, čokoládu, vitaminové tablety.

Nápoje : Tekutiny v nerozbitných obalech, plastových lahvích (nebo polní láhev), iontové a energetické nápoje, šumivé vitamínové nápoje,

Oblečení : Náhradní suché šatstvo a prádlo dle letního, nebo zimního období, pláštěnku (deštník nedoporučuji z důvodu nepraktičnosti při evakuaci), náhradní suchou obuv a ponožky k přezutí (pokud jste evakuováni při povodni v gumácích tak nejlépe suché tenisky, nebo v zimě teplou obuv).

Osobní potřeby : Toaletní potřeby (mýdlo, zubní hygienu, ručník, předvlhčené hygienické ubrousky, toaletní papír), multifunkční nůž, případně multifunkční kleště, otvůrák na konzervy, zapalovač (zápalky bych nedoporučoval), šití, mobilní telefon s nabíječkou a záložním zdrojem, předplacená telefonní karta (pro případ výpadku mobilní sítě), finanční hotovost v malých bankovkách, platební karty, osobní doklady (dětem připevnit kartičky s osobními údaji a adresou), identifikační štítek případně kartička s krevní skupinou, cennosti, osobní léky a základní zdravotnické potřeby první pomoci, KPZ (krabička poslední záchrany), svítilnu na ruční pohon (nebo se záložními bateriemi), mapa místního území v případě samoevakuace a seznam čísel tísňového volání, přikrývku, nebo spací pytel, připevněn k batohu, karimatku, turistickou jídelní soupravu se lžící (ES šálky), desinfekce (nejlépe zdravotnická ve spreji, nebo Lisol), rozhlasový přijímač se záložními bateriemi, píšťalka...

Samozřejmě, typy mimořádných událostí se různí a postupy při záchraně před nimi nelze paušalizovat. Občané, které již nějaká mimořádná událost postihla se budou jistě na tento problém dívat z jiného úhlu než ti, jež dosud žádnou takovou zkušeností neprošli. Důležité je ale nenechat nic náhodě a umět si poradit v případě, když budu osobně, nebo mí blízcí v ohrožení. K takové účelu může posloužit právě nouzový plán rodiny a připravené evakuační zavazadlo, tím spíše, pokud na určitém území existuje případné ohrožení mimořádnými událostmi. Neboť jedno málo známé moudro hovoří, že pesimista je vlastně dobře informovaný optimista, takže...**co kdyby...**

3. EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST

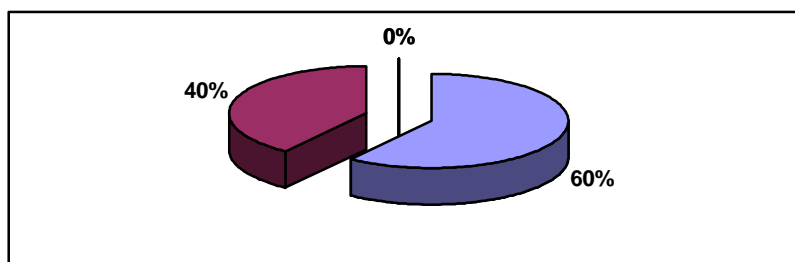
3.1. Průzkum informovanosti a připravenosti obyvatel

Pro účely této části mé bakalářské práce jsem provedl praktický průzkum formou dotazníku, jímž jsem testoval dle mého soudu nejzákladnější vědomosti, které by měl občan v rámci připravenosti na mimořádné události s následnou evakuací znát. Vlastnímu mini výzkumu jsem podrobil vzorek obyvatelstva, jenž se rekrutoval z mých známých a posléze jsem ještě oslovil i několik občanů přímo na ulici.

Dotazovaným jsem položil několik cíleně formulovaných otázek a nabídnul jim zároveň několik možností ke zvážení. Počet dotazovaných jsem stanovil na padesát osob, kde bylo zastoupeno 30 mužů a 20 žen různého věku a vzdělání. Pro účely důkladného výzkumu dané problematiky by byl tento počet osob samozřejmě nicotný. Jako nástin míry stávajících znalostí určitého hrubého vzorku obyvatelstva pro potřeby mého informativního průzkumu však postačující.

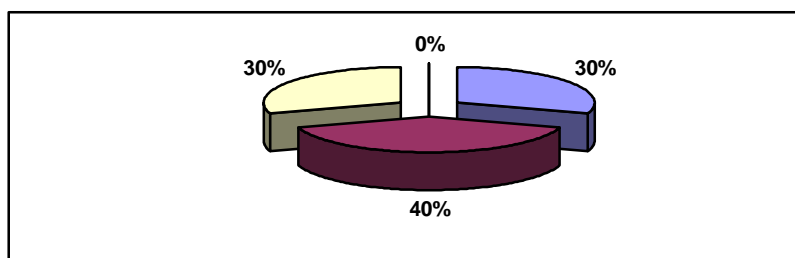
Pohlaví respondentů:

- 1) ženy
- 2) muži

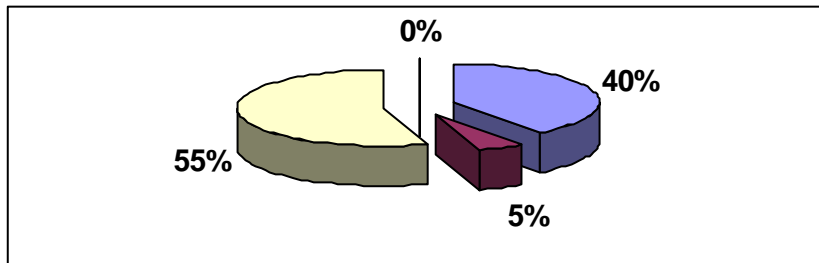
Věk respondentů:

- 1) 18 – 30 let
- 2) 31 – 50 let
- 3) 51 – 70 let

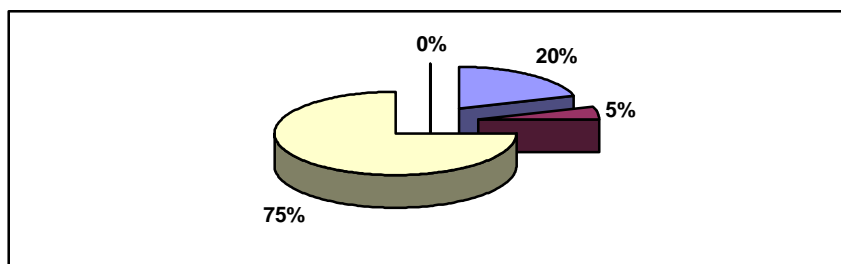
Vzdělání respondentů:

- 1) základní
- 2) středoškolské
- 3) vysokoškolské

Co je to evakuace a nouzové přežití obyvatelstva ?

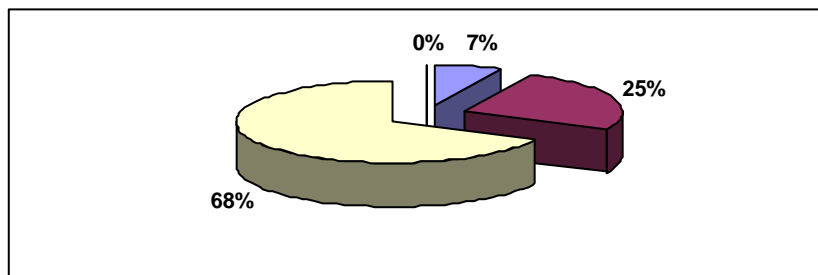
- 1) ví co je evakuace a NP
- 2) neví zcela přesně
- 3) neví vůbec

V případě dotazu týkajícího se evakuace a nouzového přežití odpovědělo kladně 20% občanů, 75% občanů si nebylo jisto co tato akce konkrétně obnáší a 5% nevědělo vůbec o co se jedná.

V jakých případech se provádí opatření evakuace a nouzového přežití obyvatelstva?

- 1) ví kdy se provádí
- 2) není si jist
- 3) neví

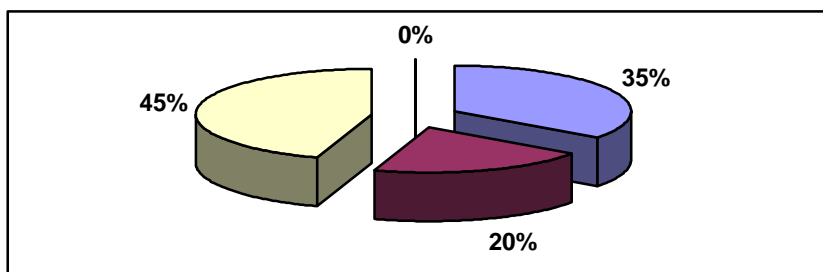

Na otázku za jakých okolností se evakuace provádí odpovědělo kladně 25% dotazovaných, 7% občanů nedalo uspokojivou odpověď a značná část v počtu 68% nevěděla vůbec.

Jakým způsobem se provádí varování obyvatel při vzniku mimořádné události?

- 1) sirénou
- 2) kostelními zvony
- 3) rozhlasovým vysíláním
- 4) roznášením letáků

- a) ví jakým způsobem
b) není si jist
c) neví

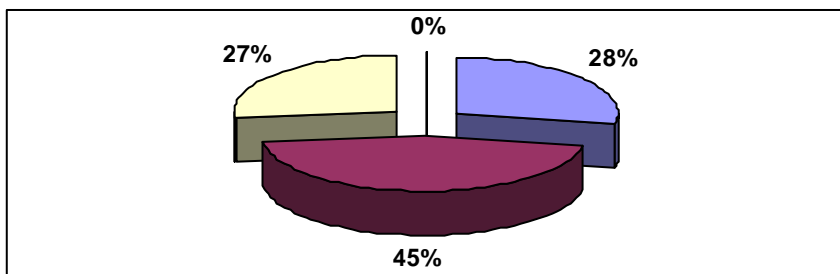

Na otázku jakým způsobem se provádí varování obyvatelstva při mimořádných událostech odpovědělo 35% občanů kladně, 20% si nebylo jisto a 45% nevědělo vůbec.

Jak se zachováte při vyhlášení varovného akustického signálu všeobecná výstraha?

- 1) zapnu rozhlas a televizi
- 2) zatelefonuji na Policii, nebo Hasiče
- 3) vyjdu na ulici a zeptám se kolemjdoucích
- 4) uzamknu se v bytě

- a) ví jak se zachová
b) není si jist
c) neví

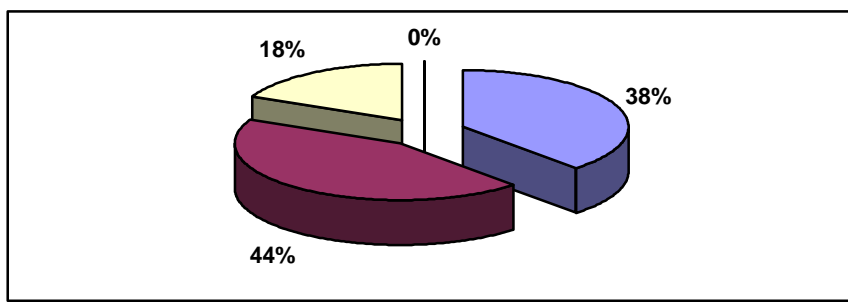

Na dotaz jak se zachováte při vyhlášení signálu všeobecná výstraha odpovědělo 27% dotazovaných věcně, 28% si nebylo jisto a 45% nevědělo vůbec.

Co budete dělat v případě vyhlášení evakuace?

- 1) budu dbát příkazů evakuačních orgánů
- 2) neuposlechnu výzvy k evakuaci
- 3) sbalím si věci a budu čekat v bytě
- 4) sbalím evakuační zavazadlo a odjedu mimo ohrožení

- a) ví co bude dělat
b) není si jist
c) neví

Na dotaz týkající se vyhlášení stavu evakuace, projevilo kladné znalosti pouze 18% občanů, 38% mělo poněkud chaotické představy a 44% nemělo žádné znalosti.

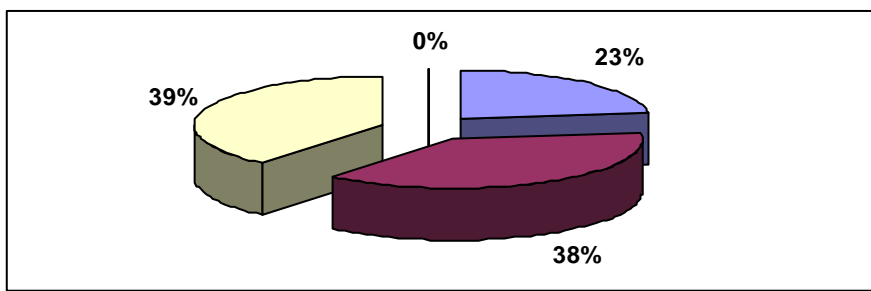
Čím by jste se vybavil k případné evakuaci?

- 1) sbalím si evakuační zavazadlo dle doporučení
- 2) vezmu si sebou hlavně potraviny
- 3) vezmu si sebou všechny peníze
- 4) nevezmu si sebou nic, vše obdržím v nouzovém ubytování

a) ví čím se vybaví

b) není si jist

c) neví

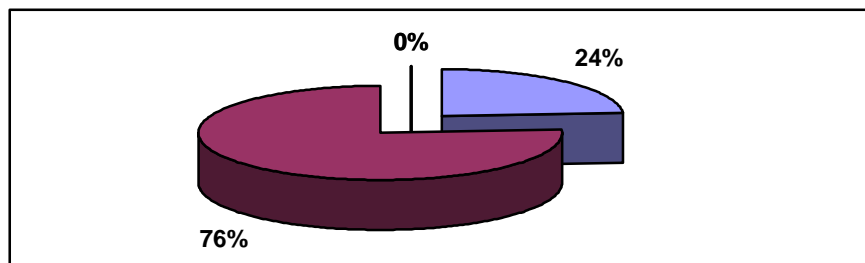
Na otázku čím se vybaví k evakuaci odpovědělo kladně 23% dotazovaných, 38% mělo zcela zmatené představy a 39% nevědělo vůbec.

Jakým způsobem zabezpečíte své bydliště?

- 1) vypnu elektřinu, plyn, uhasím topeniště a byt uzamкну
- 2) ihned opustím byt, ostatní úkony jsou nepodstatné
- 3) odejdu z domu a ohlásím to telefonicky na Policii

a) ví co bude dělat

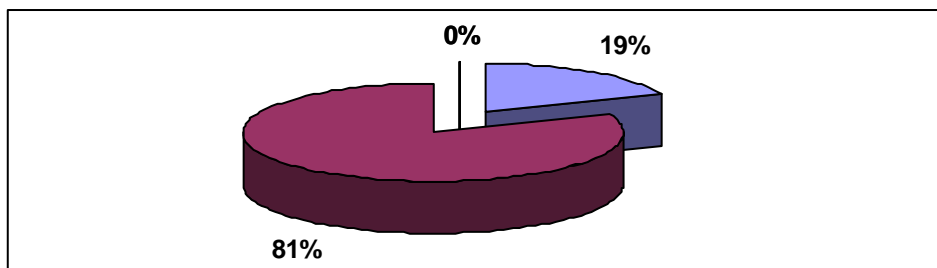
b) neví co bude dělat

Na otázku týkající se zabezpečení bydliště odpovědělo uspokojivě 76% občanů a zbývajících 24% neznalo základní bezpečnostní opatření.

Absolvovali jste někdy evakuaci a nouzové přežití, nebo školení na dané téma?

- 1) absolvoval
- 2) neabsolvoval

Na otázku zda dotazovaní absolvovali nějaké školení týkajícího se evakuace a nouzového přežití, nebo případně i skutečnou evakuaci odpovědělo 19% občanů kladně a 81% záporně.

4. VÝSLEDKY A DISKUSE

4.1. Vyhodnocení ankety

Po provedeném průzkumu jsem veškeré dotazy vyhodnotil a zanesl pro větší názornost do výšečových grafů. Na dotaz co je evakuace se respondentům poněkud pletly pojmy a většinu z nich napadlo její provádění v případě války, nebo v případě požáru jako evakuaci objektovou. Co se týče otázky v jakých případech by se prováděla v době míru, upnuli se dotazovaní převážně na povodňový stav. Na druhém místě byly již zmíněné válečné akce a pak požáry. Způsob varování před mimořádnou událostí se všem dotazovaným, kteří odpověděli částečně správně vybavil pouze v podobě sirény bez specifikace tónu daného signálu. Většina neznala podobu akustického signálu, ani nedokázala uspokojivě říci, jak by se v případě varovného signálu zachovala. Spíše by zvukovou výstrahu považovali za periodickou zkoušku, nebo cvičení. V případě co by dělali při vyhlášení evakuace, byl stav odpovědí rovněž neuspokojivý. Převážná většina respondentů by buďto čekala doma, nebo by sledovali co budou dělat sousedé, nebo ostatní lidé. Několik osob odpovědělo, že by se zařídili podle sebe a neposlouchali příkazy úřadů. Na způsob, nebo druh vybavení k nastoupení evakuace odpověděl také mizivý počet dotazovaných. Většina by sebou vzala hlavně peníze, doklady a oblečení dle počasí. Pouze čtyři osoby znaly přibližně obsah evakuačního zavazadla z internetových stránek své obce. V případě zabezpečení bytu byla odpověď jednoznačná a to podle času, nebo míry ohrožení a omezila se na vypnutí spotřebičů a uzamčení objektu. Na otázku, jež se týkala vlastních zkušeností s evakuací a nouzovým přežitím odpověděl pouze jeden respondent, jenž zažil povodně osobně. Ostatní občané, kteří odpověděli kladně měli zkušenost ze školení na pracovišti. Většinou se, ale jednalo o starší občany, kteří ještě zažili povinná školení Civilní obrany.

5. ZÁVĚR

Pokud bych tento průzkum s pouhými 50 dotazovanými bral jako směrodatný, tak bych musel konstatovat, že připravenost, znalosti o povinnostech, chování občanů v případě mimořádné události a konkrétně evakuace jsou nevyhovující. Příčiny tohoto stavu v případě civilních osob vidím ve stále ještě nedostačující informovanosti a propagaci problémů jež se týkají civilní ochrany jako takové a v jistém aspektu také v nezájmu občanů o problematiku ochrany obyvatelstva. Samozřejmě, zajisté máme tady nařízení, předpisy a koncepce, ale kdo může s jistotou říci, že jsou dodržovány a aplikovány důsledně. Musíme se zamyslet nad tím, zda propagace civilní ochrany, učební osnovy na školách všech stupňů, různá školení a kurzy jsou aplikovány na obyvatelstvo důsledně, nebo jen prostě formou „aby se vlk nažral a koza zůstala celá“. Jak dobře víme, vše se točí kolem financí, počínaje propagováním dané problematiky v tisku, médiích, školením dostatečného počtu lektorů, anebo ochotou subjektů a firem obětovat svůj čas a prostředky konče. Jako jeden z finančních vstupů, který by pomohl i systému ochrany obyvatelstva a její propagaci, bych navrhoval zavést model, jenž se dobře uplatnil například u našich východních sousedů. Slovenská pojišťovna zde odvádí část z povinného ručení vozidel, cca. 8% Ministerstvu vnitra, které tyto finanční prostředky dále přerozděluje složkám Integrovaného záchranného systému.

Navrhoval bych proto větší transparentnost a financování propagace problematiky ochrany obyvatelstva ať už v médiích, nebo tisku, internetu. V televizi například formou krátkých videosnímků, podobně jako byly prezentovány šoty k bezpečnosti provozu. Institut Ochrany obyvatelstva v Lázních Bohdaneč má například kvalitně zpracována videa pod názvem „Štěstí přeje připraveným“. Chtělo by to jen prostřednictvím Ministerstva vnitra investovat peníze do prevence naší bezpečnosti a již zmíněné šoty promítat lidem v rámci reklamních pořadů. Občanům by se měla tato problematika prezentovat tak, aby vnitřně cítili její důležitost a nespolehal v nouzi jen na státní aparát. Myslím si, že by se investice našemu státu vrátila v podobě uchráněných životů a materiálních hodnot. Také by nebylo na škodu sjednotit informace týkající se ochrany obyvatelstva na internetových stránkách, které mají různé obce, jednotky Integrovaného záchranného systému a Ochrany obyvatelstva a vytvořit společný portál, jenž by se zabýval problematikou bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Tyto stránky následně zafixovat reklamou v médiích do povědomí obyvatelstva (jako tomu je například u tísňové linky 112). Každý občan by si pak na nich našel informace, které by potřeboval. Od informací všeobecného charakteru po informace a nařízení ve své konkrétní obci.

Chtěl bych zde také uvést svůj názor na systém varování obyvatelstva, konkrétně formou zvukových signálů. Mám vážné obavy, zda neustálým zkoušením koncových prvků vyrozumění nedojde ke zcela opačnému efektu a když se pak bude jednat o skutečnou varovnou výstrahu, nebudou ji občané brát vážně. K tomuto zamyšlení mě vedly diskuse na toto téma s občany a dokonce případ, který mi prezentovali příslušníci jednotky sboru dobrovolných hasičů jedné nejmenované obce. Přihodilo se jim, že považovali skutečný signál k vyhlášení požárního poplachu v obci za cvičný a prostě na něj v prvních chvílích adekvátně nereagovali. Navrhoval bych, byť se to přičí koncepci ochrany obyvatelstva, aby tyto signály nebyly spouštěny cvičně. Pochybuji o tom, že bude v případě skutečného poplachu někdo z občanů přemýšlet zda zrovna je, nebo není první středa v měsíci a neprovádí se zkouška sirén. Je to ale samozřejmě můj soukromý názor a nemusí být správný.

Osobně si myslím, že zabezpečení školení a výcviku na poli připravenosti obyvatelstva bylo lépe podchyceno v době kdy ještě existovala složka Civilní obrany. Nebyl sice Internet a spousta dalších vymožeností moderní doby, ale zase existovala státním aparátem řízená povinná školení a každý si vše prakticky vyzkoušel a osahal vlastníma rukama. Leckdo možná namítne, že propagují totalitní praktiky a navozují stav, kdy se v této problematice každý musel angažovat. Pokud však z tohoto argumentu odpáříme nášivku s politickým podtextem a jedná-li se o stav připravenosti obyvatelstva, tak zajisté je to mé přesvědčení. Sám jsem osobně zažíval školení branné výchovy a již od r. 1965, kdy jsem nastoupil coby prvňáček do obecné školy, nám učitelé formou hry cpali na hlavu vojenské masky s choboty a přednášeli o tom jak imperialisté řinčí zbraněmi. Táhl se to pak až do mé dospělosti a přestože se nám tyhle přednášky v mnohém zajíдалy, zanechaly v každém z nás alespoň špetku připravenosti a praktických znalostí.

Dalším a dle mého soudu dnes docela podstatným aspektem je absence základní vojenské služby. Nemyslím tím ony dva roky, které jsem musel strávit v zelené uniformě, myslím tím opět připravenost obyvatelstva. V tomto případě mužů, jakožto budoucích hlav rodin, které jak známo jsou pilířem každé společnosti, každého státu. Stačilo by jen ponechat povinnou vojenskou službu v délce maximálně půl roku ve kterém by mladí muži absolvovali intenzivní vojenský výcvik včetně návyků civilní ochrany a zdravotnické pomoci. Získali by tak nejen praktické zkušenosti a fyzickou zdatnost, jejíž stav je dnes mezi mládeží velice znepokojující, ale především základní návyky jako jsou smysl pro povinnost, pořádek a disciplínu. Velice se mi líbí například systém připravenosti občanů izraelského státu, který ač praktikuje demokracii je v otázkách připravenosti svých obyvatel k vlastní ochraně a obraně země nekompromisní. Dle svých zkušeností si myslím, že naši občané se stavějí k otázce všeobecné ochrany obyvatelstva spíše s rezervou. Samozřejmě tím nemyslím ty, kteří osobně zažili dopad mimořádných událostí. Jsou to naši občané postiženi rozsáhlými povodněmi na Moravě a následně v Čechách. Také lidé, kteří přežili požáry, úniky chemických látek, vichřice, nebo výbuchy v průmyslové výrobě. Je obecně známo, že člověk vždy zlehčuje vše co neprožije na vlastní kůži.

Přestože se ve světě i u nás neustále množí mimořádné události včetně teroristických útoků, žijeme všichni v jakémsi relativním klidu. Každý z nás je ukolébán jistotou, že žije v míru, bezpečně bez obav z mimořádných událostí a pokud se snad něco přihodí, však on se stát o nás postará. Ale to je velký omyl. Stát jsme především my, kteří v něm žijeme a pokud se ocitneme v nouzi, budeme to zase jen my, kteří se budou muset o sebe a ostatní občany v první chvíli postarat, než nadejde pomoc prostřednictvím záchranných jednotek. Většina občanů si myslí, že všechny katastrofy se odehrávají někde daleko od tepla jejich domovů a osobně se jich to netýká. Nechci strašit, nebo zacházet do přílišných krajností a hlásat do světa, že dobře již bylo a bude to stále horší. Hlásám jen cvičte, trénujte, učte se a připravujte. Zajisté v mnoha případech není v silách člověka předejít krizovým situacím, které mohou v životě nastat. Pokud však budeme brát vážně dnes již otřepané heslo „těžko na cvičišti, lehký na bojišti“, budeme schopni se krizovým situacím alespoň postavit a nebýt jen pouhými oběťmi.

6. POUŽITÉ MATERIÁLY

- [1] Vyhláška č.380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- [2] JIŘÍ, K. a kol. *Velký slovník cizích slov*, LEDA, Praha 2005, ISBN: 40-372-8088-4
- [3] MIKA, O. J.: *Evakuační plány velkých administrativních objektů*,
< http://www.egozlin.cz/upload.cs/b/b5ea3244_0_mika_isatech_brno_2004_a.pdf>,
[cit. 2008-10-4]
- [4] Historie [online].1999, 17.5.2009 [cit. 2009-05-16]. Dostupný z WWW:
<<http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.46>>.
- [5] *Sbírka zákonů : Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008. c2008 [cit. 2009-05-22]. Dostupný z: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1961&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=6>>.
- [6] *Sbírka zákonů : Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. c2008- [cit. 2009-05-18]. Dostupný z: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2002&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=7>>.
- [7] *Sbírka zákonů : Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. c2008- [cit. 2009-05-18]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2000&typeLaw=zakon&what=Rok>>.
- [8] Historie [online]. 1999 , 17.5.2009 [cit. 2009-05-16]. Dostupný z:
<<http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.46>>.
- [9] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020* [online]. c2008[cit. 2009-05-18]. Dostupný z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-ochranyobyvatelstva- do-roku-2013-s-vyhledem-do-roku-2020-503181.aspx>>.
- [10] Krizová legislativa České republiky: Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky; Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonu, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.; Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonu (krizový zákon), ve 110 znění zákona č. 320/2002 Sb.; Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonu, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.; Vyhláška 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva; Vyhláška 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti požární ochrany.
- [11] MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR; Řešení mimořádných událostí a krizových situací - Příručka pro starosty obcí a referenty prevence sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska; Praha 2006.

- [12] MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR; Výchova a prevence v oblasti požární ochrany – Příručka pro učitele středních škol; Praha 2005.
- [13] NEČAS, J.: Evakuační plán Chemopetrol a.s.; 2005
- [14] MIKA, O. J.; ZEMAN, M.: *Ochrana obyvatelstva*. Brno : [s.n.], 2007. 118 s.
- [15] MIKA, O. J.; MAŠEK, I., KRULÍK, O.: *Fenomén současného terorismu*. 2008.vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2008. 124 s. ISBN 97880- 214-3600-8
- [16] ŠAFR, G., Integrovaný záchranný systém II. . [online]. [cit. 2007-02-05]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/radio/informace-prostudenty/ucebni_texty/ochrana-obyvatelstva-se-zamerenim-na-cbrne-aplikovanaradiobiologie-a-toxikologie-krizova-radiobiologie-a-toxikologie/integrovanyszachranny-system-ii.doc/>.
- [17] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).
- [18] Geologický průzkum, dostupný z: http://geologie.vsb.cz/svadef/text/5_pruzkum.htm
- [19] NEMČOK, A., 1982. *Zosuvy v slovenských Karpatoch*. Bratislava, Veda, 306 s.
- [20] Vichřice ve Vysokých Tatrách, listopad 2004 dostupný z: <http://www.zemedelskefoto.net/les/lesfoto/les004.htm>
- [21] Havárie chloru ve Spolaně Neratovice, dne 21.7.2001, dostupný z: <http://www.spolana.cz/>
- [22] ČAPOUN, T. a kol., MIKA, O. J.: *Chemické havárie*, Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, ISBN 978-80-86640-64-8, Praha 2009.
- [23] Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ze dne 8. března 2006.
- [24] MAŠEK, I.; MIKA, O. J.; ZEMAN, M.: *Prevence závažných průmyslových havárií*, Fakulta chemická, Vysoké učení technické v Brně, Brno, 2006.
- [25] Vyhláška SÚJB č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu.
- [26] Černobylská havárie, 26.4.1986, dostupný z: <http://www.cernobyl.cz/prubeh-jaderne-havarie-cernobyl.html>
- [27] Havárie cisterny u Nového Jičína, dostupný z <http://prerov-zpravy.nejlepsi-adresa.cz/clanky/Havarie-cisterny-s-nebezpecnou-chemikalii-479>

- [28] FOLWARCZNY, L.; POKORNÝ, J.: *Evakuace osob*. 1. vydání, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. 125 s. ISBN 80-86634-92-2.
- [29] KRATOCHVÍLOVÁ, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vydání, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140s. ISBN 80-86634-70-1.
- [30] Časopis 112 č. 8/2008, str. : 20 – 21; www.mvcr.cz -Hasiči ČR – Informační servis - 112
- [31] MARTÍNEK, B.; LINHART, P. a kol.: *Učební pomůcka pro vzdělávání v oblasti krizového řízení*. Institutu ochrany obyvatelstva. Ochrana obyvatelstva MODUL E MV GŘ HZS ČR.
- [32] PROCHÁZKA, Z.: Humanitární pomoc v České republice, (III. aktualizované vydání), MV GŘ HZS ČR
- [33] Hurikán Katrina v New Orleans, 29.8.2005, dostupný z: <http://www.globalissues.org>
- [34] SHARPE, M.E.: Encyklopedie světový terorismus od starověku po útok na USA, Překl. P. Tůma, Z. Hurník Praha: Svojka & CO, 2001 (1. vydání), 536 s. ISBN 80-7237-340-4

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	fotografie povodně v obci Troubky
Příloha č. 2	fotografie sesuvu půdy v obci Handlová
Příloha č. 3	fotografie následky vichřice ve Vysokých Tatrách
Příloha č. 4	letáky evakuace a nouzové zavazadlo
Příloha č. 5	fotografie povodně v městě Bohumín
Příloha č. 6	fotografie Kontejnerového automobilu nouzového přežití
Příloha č. 7	mapa varování firmy Primagas v obci Horní Suchá
Příloha č. 8	krizová karta část A firmy Primagas
Příloha č. 9	krizová karta část B firmy Primagas
Příloha č. 10	fotografie inventáře Skladu státních hmotných rezerv

7. PŘÍLOHOVÁ ČÁST

Příloha 1 – Povodně Troubky, červenec 1997

Autor: <http://www.zam.fme.vutbr.cz/~raud/povodne/index.php?zarazen>

Příloha 2 – Sesuvy půdy v Handlové na Slovensku

Autor: Dobové foto: Jan Bárta (1961)

Příloha 3 – Vichřice ve Vysokých Tatrách na Slovensku (Starý Smokovec)

Autor: Jan Wolf

Příloha 4 – Vzory evakuačních letáků

Evakuace obyvatelstva

Vše ulož do batohu či kufru, označ jmenovkou s uvedením jména a adresy bydliště (u malých dětí je dobré označit jménem a adresou i je samotné)

Nemáš-li dostatek svých zásob, v příjmovém místě se o tebe a tvou rodinu postarají.

VIŠ, CO SI VZÍT DO EVAKUAČNÍHO ZAVAZADLA?

- Osobní doklady (občanský průkaz, cestovní pas, rodný list, průkaz zdravotního pojištění, řidičský průkaz).
- Cennosti (peníze, platební karty, vkladní knížky, pojistné smlouvy a jiné osobní dokumenty).
- Toaletní a hygienické potřeby a léky.
- Kompletní náhradní oblečení, obutí a prádlo s ohledem na roční období.
- Na 3 dny zásobu konzervovaného a baleného trvanlivého jídla, baleného pití (ne ve skle), jídelní nádobí a příbor, nůž – otevírač konzerv.
- Přenosné rádio, baterku, mobilní telefon – vše se zdroj.
- Spací pytel či deku, natukovací lehátko či karimatku, polštářek.
- Knihy, společenské hry a další předměty pro vyplnění dlouhé chvíle.

NORTH EAST SOUTH WEST INTERREG IIC PROJECT PART-FINANCED BY THE EUROPEAN UNION

www. obrázky.wbs.cz

16. Víte, jak správně postupovat...

Vaše cesty k bezpečí

...PŘI KRÁTKODOBÉM OPUŠTĚNÍ DOMÁCNOSTI / PRACOVISTĚ ?

1. Vypněte a odpojte všechny elektrické a plynové spotřebiče (kromě ledničky a mrazničky).
2. Uhasťte otevřený oheň (krb, kamna, svíčky,...).
3. Vypněte topení (plynový kotel).
4. Zhasněte před odchodem všechna světla.
5. Vezměte s sebou i svá domácí zvířata.
6. Uzamkněte byt (kancelář).
7. Ověřte, zda i ostatní v budově vědí o evakuaci.
8. Opuštěte budovu.

...PŘI DLOUHODOBÉM OPUŠTĚNÍ DOMÁCNOSTI ?

1. Sbalte si evakuační zavazadlo.
2. Postupujte tak, jako při krátkodobém opuštění domácnosti.
3. Navíc vypněte i hlavní uzávěr vody a plynu (v případě povodně i elektriny).
4. Na vchodové dveře bytu umístěte zprávu o tom, kdo, kdy a kam se evakuoval a kontakt na Vás.

Partneři projektu: Městský úřad Brno, Městský úřad Brno, Městský úřad Brno, Městský úřad Brno, Městský úřad Brno

Chcete vědět víc? Další rady chytrých blondýnek najdete podrobněji na:
WWW.FIREBRNO.CZ/VASE-CESTY-K-BEZPECI

Příloha 5 - Povodeň v Bohumíně

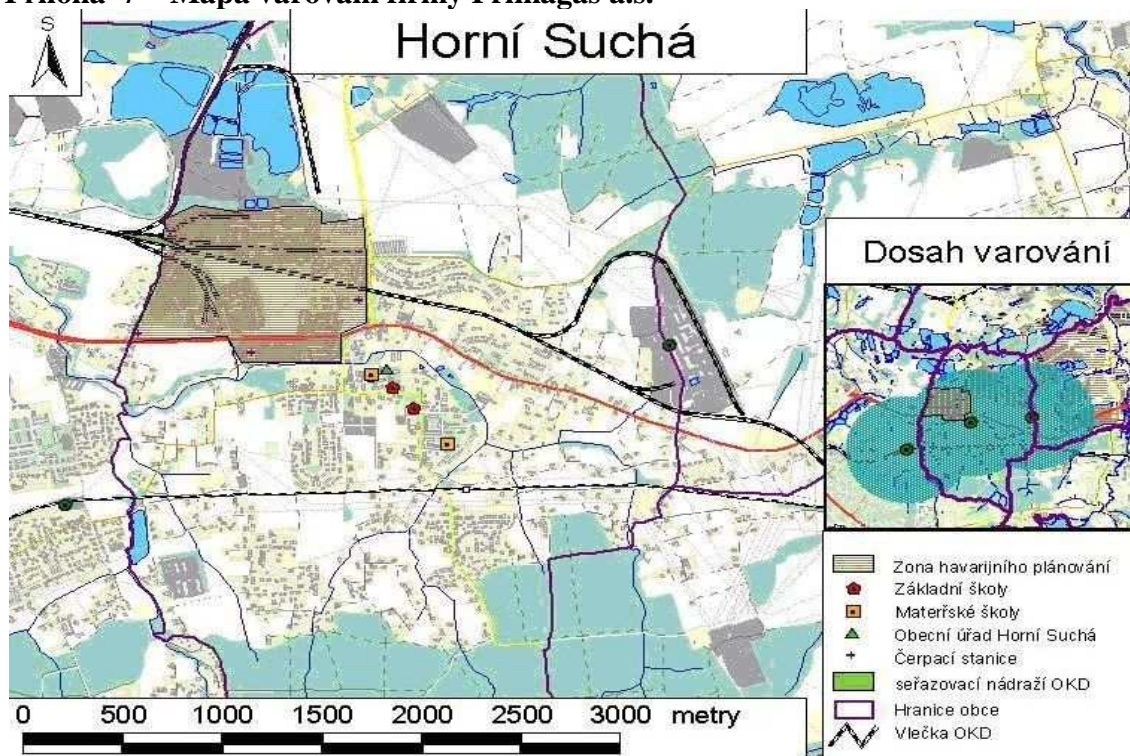
Autor: Hasiči Karviná

Příloha 6 – Kontejnerový automobil nouzového přežití KANP

Autor: pplk. Ing. Zdeněk Procházka

Příloha 7 – Mapa varování firmy Primagas a.s.

www.primagas.cz/primagas/bezpecnost/

Příloha 8 – Vzor krizové karty firmy Primagas a.s., část A

KRIZOVÁ KARTA		Obec HORNÍ SUCHÁ		4514 obyvatel (k 31.12.2008)	
1. Základní kontakty					
Subjekt		Příjmení, jméno	Funkce	Telefon	
				pracoviště	mobilní
					krizový
1		2	3	4	5
6					
ORP	HORNÍ SUCHÁ	Ing. Jan Lipner,	starosta	596425645	603 257 739
	Havířov	František Chobot	primátor	596 803 210	602 354 117
Sousední obce	Albrechtice	Ing. Vladislav Šípula	starosta	596 428 448	602 748 347
Hasiči	Územní odbor	plk. Ing. Ivo Pišter	ředitel	950 711 110	602 569 052
	Karviná	najr. Ing. Petra Nevrlá	kriz. řízení	950 711 113	602 267 930
	stanice Havířov	npor. Ing. Pavel Budina	velitel	950 711 170	602 710 479
	Operační středisko - JIH	najr. Ing. Peter Kováč	vedoucí	950 720 010, 012 725 145 211, 212, 312	
	JSDH – Horní Suchá	Rostislav Křehoviak	velitel	606 343 339	
	JSDH – Havířov - Město	Emanuel Dořilík ml.	velitel	606 343 380	
2. Tísňové linky					
Hasiči 150		Zdrav. záchran. služba 155	Policie 158	Evropské číslo tísňového volání 112	
3. Havarijní služby					
Elektřina 840 850 860		Voda 840 111 125		Plyn 1239	
2. Rizika v obci					
Druh rizika		Zdroj rizika	Poznámka		
1		2	3		
Chemická havárie		PRIMAGAS, a.s.	nebezpečí chemické havárie		
Přirozená povodeň		Vodní tok Sušanka	hrozba I., II., III. SPA		
			Dispečink Povodí Odry Ostrava, tel. 596 612 222		
3. Varování a informování obyvatel obce					
Prostředek		Umístění	Ovládání		Poznámka
1		2	dálkové	místní	5
			3	4	
Sířena	ZŠ Sportovní	ano			
SDH	Horní Suchá				vozidlo s megafonem
Policie ČR	Horní Suchá				596 425 566, vozidlo s megafonem

www.primagas.cz/primagas/bezpecnost/

Příloha 9 – Vzor krizové karty firmy Primagas a.s., část B

4. Evakuace				
Důvod EVA	Počet osob	Místo shromáždění		Zajištění dopravy
1	2	3		4
Chemická havárie		Zákl. škola, Těrlická 969, tel. 596 425 694		ČSAD Havířov, tel. 599 501 119
Poznámka:		Místo nouzového ubytování		Počet osob
		5		6
		Zákl. škola, Těrlická 969, tel. 596 425 694		
5. Možnosti a kapacity obce pro řešení krizových situací a dalších mimořádných událostí				
Firma (osoba)	Oblast použití	Kapacita/druh	Telefon	Poznámka
1	2	3	4	5
Dekonta, a.s.,	únik rop. produktů	dehtofenoly	602 413 225	likvidace škodlivých odpadů
EKOQUA, s.r.o.	ochrana vod. toku	ropný charakter	596 237 163	povolání přes POD - 596612222
Kraj. hyg. stan.	chemické situace	chem. zajištění	595 138 201, 602 741 628	zajištění chemických vyšetření
6. Povodňová komise		Hlavní stránka výstražných informací: http://pocasi.chmi.cz/index.html/		
předseda	Lipner Jan, Ing.	596 425 645	603 257 739	předseda
člen	Žerdík Josef	596 420 295	603 523 847	tajemník
člen	Kristian Libor, npor.	596 425 566	732 981 898	člen
7. Evakuační komise				

www.primagas.cz/primagas/bezpecnost/

Příloha 10 – Sklady státních hmotných rezerv SSHR

Autor neznámý